

MAGYAR FILM

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

BUDAPEST, 1939. MÁJUS 13.

EGYES SZÁM ÁRA: 60 FILLER

I. ÉVFOLYAM, 13. SZÁM.

Az első modern stílusú magyar filmjáték!

ÁLOMSÁRKÁNY

Írta: Felkai Ferenc

Rendezte: Pütkösti Andor

Főszereplők:

Muráti Lili, Egry Mária, Perényi László

HUNNIA FILM

PRIZMA - RADÓ PRODUKCIÓ

BEMUTATTA MÁJUS 11-ÉN

C - O - R - S - O

Legközelebbi külföldi attrakciónk
Lawrence ezredes világhírű regényének filmváltozata

DAMASZKUSZ

NINCS TÖBBÉ

RENDEZTE: GUSTAV UCICKY

FŐSZEREPLŐK:

Brigitte Horney, Joachim Gottschalk, Hans Nielsen, Paul Otto

A SCALA FIMSZÍNHÁZ LEGKÖZELEBBI MŰSORA!

HUNNIA FILMGYÁR R.T. filmelhelyező irodája Budapest, VII. ker.,
Erzsébet-körút 8. II. Tel. 132-828, 132-888.

A hangos filmgyártás
legmodernebbül
berendezett telepe

a

U N N I A

FILMGYÁR

R. T.

B u d a p e s t,
XIV., Gyarmat-utca 39.

Telefon: *277 - 999

FILMKAMARAI ÉS MOZIEGYESÜLETI SZAKLAP

I. ÉVFOLYAM 13. SZÁM.
Budapest, 1939 május 13.

Megjelenik minden szombaton

Főszerkesztő:
ÁGOTAI GÉZA dr.

Felelős szerkesztő:
VÁCZI DEZSŐ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI. Andrásy út 69.

Telefon: 113—305

Postatakarékpénztári
csckékszámja száma: 15.410

Kiadótulajdonos:
a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara

Felelős kiadó:
Lieber László dr.

A kiadóhivatal vezetője:
Gyimesy Kásás Ernő

Előfizetési ár:
egy évre . . . 30 pengő
fél évre . . . 16 pengő

TARTALOM:

Életbelépett a második zsidótörvény	1
Nyilatkozik a Felvidéki Mozgóképszínházak kft.	2
Ceterum censeo . . . Bajusz Péter	3
A második zsidótörvény: dr. vitéz Gallay Béla	4
Oktatófilm	5
A megnagyobbodott német mozi-park: Castiglione Henrik	6
A banktőke szerepe a filmgyártásban	7
Kultúrfilm	7
Filmkamara:	
Új törzslapot kapnak a kamarai tagok az új zsidótörvény folytán	8
Amatőrfilm	8
Keskenyfilm	8
Mozi:	
Kárpátaljai üdülőház	9
Beszámoló a hét üzleti eredményeiről	10
Új filmek:	
Álomsárkány	10
Ahol semmi sem szent	10
Tarzan győz	11
Lillafüredi magyar filmhét	11
Technika:	
Keskenyfilm készítése normál-filmről: dr. Pöschl Imre	12
Kinotechnikai Társaság	13
Premier Plan: Dr. Nagy Sándor	14
Hírek	14
A filmművészet stílusproblémája: Boronkay Sándor	15
Külföld	16
Híradók	III.
Szakirodalom	III.
Szerkesztői üzenetek	III.

Készült a Centrum Kiadóvállalat Rt.
nyomdájában.

Budapest, VIII. Gyulai Pál utca 14.
Telefon: 144—422, 144—423.
Felelős: Welker József.

MAGYAR FILM

Életbelépett a második zsidótörvény

A magyar film- és mozi szakma életében számottevő lépést jelent a második zsidótörvény. Az új törvényes rendelkezés úgy általános szakmai, mint filmkamarai szempontból

lényegbevágó változást hozott a multtal szemben, ha nem is valószínűtlen meg hiánytalanul mindazokat a kívánságokat, melyeket a Filmkamara vezetősége a szakma érdekében szükségesnek tartott és amelyekért fennállása óta állandóan küzdött.

Bár az új zsidótörvénynek a film- és mozi szakmára vonatkozó minden szakasza érinti a Filmkamarát is,

a rendelkezések mégis két főcsoportra oszthatók:

- általános szakmai rendelkezések,
- a Filmkamarát különösen érintő újítások.

Általános szakmai szempontból egyaránt érinti az új zsidótörvény 11. szakasza a gyártókat, kölcsönzőket és mozisokat. Előírja, hogy

zsidó nem lehet mozgófényképet előállító, forgalombahozó vagy előadó vállalat igazgatója, igazgatási tennivalókat ellátó művészi ügyvezetője, ügykezelője és egyéb olyan alkalmazottja, aki a mozgófénykép előállításában, forgalombahozatalában vagy a műsor megállapításában irányító befolyással közreműködik.

Kivételt csak azok a zsidók alkotnak, akiknek felmenőik 1849 január 1. előtt Magyarországon születtek és ők maguk huszadik éve valamely keresztény hitfelekezet tagjai. A törvényben felsorolt minden egyéb kivételezett zsidó személyre alkalmazandó a fenti törvénytörvény szakasz.

A másik lényegbevágó szakmai intézkedés csak a mozisokra vonatkozik. A 12. szakasz ötödik bekezdése értelmében

a belügyminiszter a mozgófényképüzemekre vonatkozóan kiadott összes mutatóengedélyeket a törvény végrehajtása céljából bármikor felülvizsgálhatja és a felülvizsgált bármelyik engedélyt megvonhatja. Ez azt jelenti, hogy a jelen törvény végrehajtása céljából keresztény tulajdonban lévő engedély felülvizsgálat alá nem vonható.

A revízió csak a nemkeresztény kézben lévő engedélyekre vonatkozik. Ugyanez a szakasz rendeli el, hogy

nem kaphat jogosítványt az a kereszténynek számító egyén sem, aki a maga neve alatt zsidó részére kísérelte meg az engedély, illetőleg jogosítvány megszerzését.

Végül előírja a szakasz, hogy a jogosítvány hasznosítása tárgyában

zsidóval kötött társulási szerződést jóváhagyni nem lehet, a multban kötötteket pedig meg kell szüntetni.

Szorosabb értelemben vett filmkamarai szempontból a második zsidótörvény egyik leglényegesebb rendelkezése a 9. szakasz, amely előírja, hogy

a kamarai tagok sorában a jövőben csak 6% erejéig lehet az új törvény értelmében zsidónak számító jelentkezőket felvenni.

Ugyanilyen arányszám vonatkozik a kamarai tisztikarra és a választmány tagjaira is. Hogy az új törvény értelmében ki számít zsidónak, azt megszembbenően kell megvizsgálni, mint ahogyan az az első törvény értelmében a kamarai felvételeknél történt és így

a már felvett tagok sorában is eltolódásokat okozhat az újabb okmány-vizsgálás. Előfordulhat, hogy a már felvett zsidók a jövőben kereszténynek számíthatnak és fordítva.

A kamarai tagok jelenlegi arányszámát tehát véglegesen csak az újabb felülvizsgálás után lehet megállapítani, amelyet épen a jövő felvételek szempontjából sürgősen végre kell hajtani. A szakasz alól kivételt csak a 2. §. első bekezdésében felsorolt zsidók jelentenek, akik az előírt 6%-on felül is felvehetők újabb 3% erejéig.

Igen jelentős kamarai szempontból a 11. szakasznak a mozisokra vonatkozó rendelkezése. Eszerint

a mozgófényképet előadó vállalatnál alkalmazott igazgató, igazgatásai teendőket ellátó ügyvezető csak az lehet, aki a Filmkamara tagja.

Többiben kifejtettük már, hogy a mozisakma egysége érdekében nem tartjuk szerencsésnek a mozisok két táborra bontását „alkalmazott” és „engedélyes” igazgatók és ügyvezetők szerint, mégis

ez a teljesnek nem mondható rendezés is lényeges újítást hoz az eddig csonkán működő Filmkamara életébe, mert hiszen a gyártók és kölesönzők mellett a mozisok nagy részének is előírja a kamarai tagságot.

A kiegészített Kamara tehát a film- és mozisakma mindhárom főágát egyesíti és így a jövőben egységesebben és hathatósabban törekedhetik szakmai feladatai megvalósítására.

Ehhez szükséges azonban, hogy a megváltozott helyzetnek megfelelően a Kamara mai felépítését sürgősen átszervezzék.

Az új törvény lényeges változásokat hoz mind a szakma, mind a Filmkamara életébe. Jól tudjuk, hogy a változások nehézségeket is jelentenek, amelyeket az átállítás érdekében le kell küzdeni.

Bizunk azonban abban, hogy az átalakulás mozgalmas idejében mindenki teljesíti kötelességét és a magyar film nemzeti céljait magyar rátermettséggel, tehetséggel, tudással, becsület munkával és keresztény erkölccsel igyekszik megvalósítani. Ez nemcsak saját és jólfelfogott érdeke mindenkinek, aki a szakmában dolgozik, de kötelessége a szakmával, a szakma feladataival és nem utolsó sorban a szakmában felnövő jövő generációval szemben. Meg vagyunk győződve arról, hogy az átalakulás munkájában a szakma a Kamara irányítására és támogatására mellett megtalálja a magyar film hivatásának megvalósításához vezető utat és azon törhetetlenül halad előre.

Nyilatkozik a Felvidéki Mozgóképszínházak Kft.

A Felvidéki mozgóképszínházak kft.-től az alábbi nyilatkozatot kaptuk, amelynek készséggel adunk helyet lapunkban:

Egyes fővárosi napilapokban közlemény jelent meg, mely szerint Felvidéki Mozgóképszínházak kft. elnevezés alatt vállalat alakult és ehhez az alakuláshoz az a következtetés fűzetett hozzá, hogy trösztösítésről és az egykézpolitikának folytatásáról lesz szó.

Ezzel szemben a tényállás az, hogy az egyik legrégebb magyar nemzeti alapon álló társadalmi egyesület megbízásából vállalkoztak a nevezett vállalat alapítói arra, hogy néhány felvidéki városban moziengedélyt kérjenek, azzal az elgondolással, hogy ezeknek az engedélyeknek a jövedelmeiből a vállalaton keresztül is a magyar nemzeti gondolat megerősítése érdekében széleskörű tevékenységet

fejtsenek ki, összekötvén e tevékenységet kulturális és humanitarius akcióval.

Az alapítási terv betekintése után megállapítható, hogy a vállalat összes jövedelmei az alapítókat tőkebetétjük után megillető 6%-os részesedésen túl és az üzletvezetésre kijelölendő megbízott részére a vállalat terjedelméhez képest megállapítható tiszteletdíjon kívül teljes összegében az említett társadalmi egyesületet illeti. Nevezett egyesület a fentmegjelölt nemes kulturális és nemzeti célkitűzések elősegítésére fordítja a befolyt összegeket.

Egyéni üzletről, vagy egyéni üzleti nyereségről tehát szó sem lehet.

Amennyiben az alapítók által megbízásból képviselt tőkebetétben felül a vállalat megindításához és továbbviteléhez további tőke szükséges, az természetesen egyedüli és kizárólag keresztény forrásból vehető igénybe. Minden másféle kombináció, mely szerint a vállalat a régi és annyiszor kifogásolt tényezők segítségét kívánná igénybevenni, minden alapot nélkülöz.

Budapest, 1939. május 11.

Teljes tisztelettel:

Felvidéki Mozgóképszínházak kft.

*

A fenti nyilatkozathoz a magunk részéről csak azt fűzzük, amit már múlt számunkban is kifejtettünk, hogy csak helyeselni tudjuk, ha a felvidéki moziengedélyeseket valamilyen nemes, kulturális és nemzeti célkitűzések elősegítésére, juttatásokkal terhelik.

Megismételjük azonban állásfoglalásunkat ezúttal is, amely szerint a felvidéki engedélyeket csak arra érdemes, szakértelemmel és tőkével rendelkezőknek kívánatos juttatni és az engedélyeket fix összeg alakjában, vagy a forgalom arányában kell megterhelni.

Ez alkalommal is hangsúlyozni kell a Kamara álláspontját: hogy a trösztösítésnek csak úgy lehet elejét venni, ha a belügyminisztérium egyénenként adja ki az engedélyeket.

Meg vagyunk győződve arról, hogy illetékes helyen szilárdan kitartanak a magyar film- és mozisakma egészséges fejlődése érdekében az eredeti és egyetlen helyes megoldás mellett.

Ceterum censeo . . .

Irtta:
DR. BAJUSZ PÉTER

Dr. Bingert János szavaival kezdem és „unos untalan“ beszélünk és írunk kell a magyar filmgyártás szükségességéről és nélkülözhetetlenségéről. Beszéljünk azonban végre magyarul és magyarul. Abból, hogy Bingert dr.-nak e lap legutóbbi számában írt cikke az egész szakmában és az egész sajtóban hangos visszhangra talált, úgy látom,

itt az ideje annak, hogy mindent, ami ezzel a kérdéssel összefügg, nyíltan megmondjunk, nehogy az a látszata lehessen a dolognak, hogy csak jajgatunk, de magunk a cél elérésére, a gyártás megindítására semmit sem teszünk.

A jelzett cikket, mint nálunk már természetes, aszerint, miként valaki a jobb vagy bal oldalon áll, hol objektíve, hol pedig tendenciózusan nem a való helyzetnek megfelelően tárgyalják, arra azonban egyik sem mutat rá, hogy valójában miért nincs filmgyártás.

Sokkal nagyobb országok is megsínylették azt, ha valamely szakmában teljesen át kellett állítani az addig volt termelési rendszert. Igaz, hogy az átmenet nem könnyű, különösen, ha eszmei átállításról van szó.

Nálunk pedig éppen ez az eset áll fenn első sorban. Hogy ez így van, mindenki tudja, de tudja azt is, hogy ez nem a filmszakmából indul ki és e tekintetben rendeletek, törvények írják elő a követendő módokat. Lehet, hogy ez egyesek számára igen kellemetlen következményekkel jár, de nem lehet támadási oknak felhasználni egy feltétlenül szükséges szakma ellen.

A termelési rendszer eszmei átállításával kapcsolatban a Kamarában csoportosult gyártók nagy része úgy látta, hogy egyidejűleg

meg kell teremteni magának a gyártásnak, mint a filmmel kapcsolatos első tényezőnek új alapokra való helyezését. Lehetetlen az, hogy egy szakma kiszolgáltatottja legyen a legnagyobb mérvű, mondjuk ki nyíltan: uszórának,

csak azért, mert híre valamikor rossz és rendes tőkeszerzés e célra mondhatnám lehetetlen volt.

Miért nincs ma filmgyártás? Mert elhatároztuk, hogy ezen a bajon gyökeresen segítünk! Nem tudjuk folytatni a gyártást évi 40 százalékos kamattal. Nem tudjuk folytatni a kölcsönzők és a mozik bevonása nélkül. Nem tudjuk pedig azért, mert egyedül képtelenek vagyunk az egész filmgyártás összes rizikóját magunk viselni,

— mondom ezt Morvay úr állítása ellenére.

Ezzel kapcsolatban le akarom szögezni, hogy nem gondolunk állami szubvencióra, miként ezt Morvay úr hiszi, mert mi félünk attól a legjobban, hogy ez esetleg avatatlan kezekbe kerülhetne,

azonban törődünk azzal, hogy olyan pénzhez juthassunk, amelyet meg is tudunk fizetni és amelynek felhasználása mellett az eddigiéknél talán többet is jobbat nyújthatunk.

A Kamarában ezek a dolgok szóvá tétettek és felmerült az az eszme, hogy a gyártást összes, a filmmel kapcsolatos kérdések elintézéséig le kell állítani. Volt, aki ehhez tartotta magát, volt aki túltette magát ezen az egyedül helyes és célravezető módszeren. Az utóbbiak nem tudták belátni, hogy a jövő szempontjából milyen fontos lett volna, ha a piacon lévő összes magyar filmek időközben lejátszásra kerülnének, és nem terhelnék a jövő idényt is. Nem tudták megérteni azt, hogy most végre itt az alkalom a filmmel kapcsolatos összes tényezővel, mint gyár, kölcsönző és mozi a zöld asztalhoz leülni és megteremteni a jövő magyar filmgyártását. Lehet azonban, hogy egyesek számára a halogatásban is van valami vonzó.

Ne higgye azt senki, hogy akik most leálltak, azoknak ma nem állnak rendelkezésükre az eddigi tőkék és ezért nem gyártanak. Levonták azonban a helyzet konzekvenciáját és kívárlják, amíg minden a filmgyártással, kihelezéssel és előadással összefüggő kérdés tisztázva nincsen, amíg el nem érhető az, hogy a magyar filmnek egyrésztől csak vesztesei, másrésztől csak vámszedői legyenek.

Hogy mennyire szükség van a zöld asztalhoz való leülésre, azt legjobban bizonyítja dr. Bingert említett cikkének visszhangja. Igen sok budapesti, de különösen vidéki mozisok tömege jelentkezik már most és hajlandóak a magyar filmek gyártásában anyagi segítséggel résztvenni. Nem akarom ezzel azt mondani — s Morvay úr se féljen — hogy a mozisok pénzével akarunk filmet gyártani, de egy bizonyos, hogy

magyar filmgyártásban a kölcsönzők és mozisok nem szerepelhetnek tovább is csak, mint pénzbeszedők. Ugy tudom, hogy a magyar filmekkel kapcsolatban eddig csak gyártók mentek tönkre, kölcsönzőről vagy mozról azonban még nem hallottam ugyanezt.

Igaz, azt lehetne ezzel szemben mondani, hogy csak jót kell csinálni és nincs semmi baj. Erre csak azt felelhetem, hogy a magyar filmgyártás a jóság tekintetében nyugodtan felveheti általában a versenyt bármely külföldi országgal, lásd egy előkelő szakember, Cserépy Arzén e lapban megjelent cikkét. Tudomás szerint a magyar filmekre kölcsönző vagy mozi még nem fizetett rá, legfeljebb kevesebbet keresett.

Rá kell itt még mutatni arra is, — nehogy az egyes lapokban tendenciózusan megjelenő cikkek bárkit is megtéveszsenek,

igenis jelentkezik tőke, de a gyárak és gyártó cégek nem hajlandók ezzel a tőkével szóbaállni. Ennek a tőkének van egy nagy hibája, amelyen segíteni senki nem tud. Ez a tőke ugyanis egyes meghatározott személyekhez köti részvételét a gyártásban, természetesen olyan személyekhez, akiket a fennálló rendeletek és törvények magából a gyártásból kizárnak.

Lehetséges azonban, hogy ezek az ajánlatok is csak próbáléggömbök azon az alapon: hadd lássuk, honnan fúj a szél, vagy azon az alapon, hogy a nálunk dívó szokás szerint valakin ütni lehessen, lehetőleg jó nagyot.

Ne higgye senki, hogy e pár sort támadásnak szántam, de szeretném elejét venni az eddigi mellébeszéléseknek. Nem tartom célravezetőnek, hogy e lapban egymást igyekezzünk meggyőzni. Soha az életben ily módon nem tudjuk összeegyeztetni sem közös, sem ellentétes érdekeinket.

Le kell ülni a zöld asztalhoz, együtt kell keresnünk, hogy hol a hiba, és mi a teendő s akkor biztos vagyok benne, hogy megtaláljuk a módját annak: milyen alapon lehet biztosítani mindannyiunk kenyerét és életlehetőségeit, de mindenkor szem előtt tartva a célt: a magyar filmgyártást.

Sajnálatos tényként kell azonban itt leszögezmem, hogy ez a vita, ezek az előcsatározások már négy hónap óta folynak, teljesen eredménytelenül. Négy hónap alatt nem sikerült a magyar film jövőjét elvben sem biztosítani. Négy hónap óta csak beszélünk, mit kellene csinálni és alig jutottunk egy lépéssel előre.

Nem a tőkehiány az oka a magyar filmgyártás leállításának, hanem saját tehetetlenségünk, az, hogy félünk egymástól, félünk helyzetünket valójában feltárni olyan helyeken, amelyek hivatva vannak köztünk igazságot tenni sine ira et studio.

Nehogy bárki is tévedésben legyen és ez írásomat ugyancsak mellébeszélésnek tarthassa,

a következőkben fektetem le a Kamarában tömörült magyar filmgyártók többsége nevében e kérdéssel kapcsolatban fennálló nézetünket:

nem vagyunk hajlandók filmet gyártani annak az eszmekörnek félrerugásával, melyet a kormány és a fennálló törvények előírnak;

nem vagyunk hajlandók strobomanként olyanokat fedni, akiknek lehetetlenné vált a filmgyártás;

nem vagyunk hajlandók a régi konstrukciós alapon uzsorapénzekkel gyártani, amely alapon minden film után ténylegesen a csőd előtt álltunk;

nem vagyunk hajlandók addig gyártani, amíg a zsidótörvény nyelv kapcsolatos mozi- és amétajátszás, jegylebélyezés és egyéb kérdések intézményesen a felsőbb hatóságok által elintézését nem nyertek;

nem vagyunk hajlandók filmet gyártani, amíg bármilyen mozi-tröszt létezik vagy újabbak létesülését intézményesen lehetetlené nem teszik;

nem vagyunk hajlandók filmet gyártani, amíg olyan tőke nem

áll rendelkezésünkre, mellyel a nexust morális alapon fel nem vehetjük.

Biztosíthatok mindenkit, hogy mi ezzel a jövő magyar filmgyártás egészségessé tétele szempontjából nagy áldozatot hozunk, hiszen anyagilag mi, gyártók vagyunk a gyengébb fél. De meghozzuk ezt az áldozatot, tovább is várunk és hogy milyen gazdasági kihatásai lesznek elhatározásunknak, azt a hozzáértők-

nek nem kell külön megmagyarázni. Ennek hatása azonban meg fog nyilvánulni elsősorban a kincstári bevételeknél és nem utolsó sorban sok mozinak vagyis kultúrintézménynek kapubecsukásában.

Ceterum censeo, hogy itt az öszszes illetékeseknek cselekedni kell, de nem holnap, hanem tegnap, mert ma már részben el-késtünk.

A második zsidótörvény

Irta:

dr. vitéz GALLAY BÉLA

a Színművészeti és Filmművészeti
Kamara ügyésze

A zsidók közéleti és gazdasági térfoglalásának korlátozásáról szóló 1939. évi IV. tc., vagyis az u. n. II. zsidótörvény 1939. május hó 4-én hatályba lépett. Jó szolgálatot kívánok tenni a MAGYAR FILM olvasóinak azáltal, hogy a jogi labirintusokból egy-két cikk keretében összefoglalva kiemelem mindazt, amit a filmszakma tagjainak e törvénnyel kapcsolatban feltétlenül ismerniök kell.

Tudni kell mindenekelőtt, hogy tulajdonképpen kik azok a személyek, akikre a törvény korlátozó rendelkezései vonatkoznak. A törvény e tekintetben három kategóriát állít fel és pedig:

- a.) a zsidók;
- b.) a zsidóknak nem tekintendők;
- c.) a korlátozások alól mentesített zsidók kategóriáját.

I. Az első csoportba tartoznak és általában zsidóknak tekintendők a T. 1. §-ának 1. bekezdése alapján:

1. aki ő maga, vagy
2. akinek legalább egyik szülője, vagy
3. akinek nagyszülői közül legalább kettő 1939. május 4-én vagy ezt megelőzően az izraelita hitfelekezet tagja volt, úgyszintén
4. a felsoroltaknak 1939. május 4-e után született ivadékai.

Az ebbe a csoportba tartozó szakmabeliekre tehát a törvény összes rendelkezéseit alkalmazni kell, ha csak az 1—4. pont alatt felsorolt személyek közül valaki a T. 2. §-a alapján személyes jogon mentességet nem élvez.

II. A második csoportba tartoznak a zsidóknak nem tekintendő szemé-

lyek, akikre azután a törvény korlátozó rendelkezései vagy egyáltalában nem vonatkoznak, vagy pedig csak bizonyos foglalkozási körök keretén belül nyernek alkalmazást. Ebben a csoportban tehát a könnyebb áttekinthetőség céljából három alcsoportot állítottam fel:

A.) Az öskeresztényekkel azonos elbánás alá esik és így jogában semmiféle korlátozást nem szenved: az a legkésőbb 1939. január 1. napja előtt kötött zsidó-keresztény vegyesházasságból származó személy (köznap nyelvén félszidó; egy zsidó szülő, 2 zsidó nagyszülő), aki születésétől (élete hetedik évének betöltése előtti időtől) kezdve keresztény volt, ha

a) izraelita vallású szülője 1939. január 1-e előtt megkeresztelkedett és

b) ha úgy ő maga, mint szülője ezentúl is keresztény maradt.

B) Bizonyos vonatkozásban korlátozást szenvednek ugyan, de általában ugyancsak nem tekintendők zsidóknak azok a habár 100 %-ig zsidó származású személyek:

1. akik 1919. augusztus hó 1-e előtt megkeresztelkedtek, ha

a) megkeresztelkedésük óta állandóan keresztény vallásuk maradtak és

b) ha ők 1849. január 1-e előtt Magyarországon születtek;

2. akik legkésőbb 1939. január hó 1. napja előtt megkeresztelkedtek és ugyanezen időpontig zsidónak nem tekintendő személlyel (öskeresztény nyelv vagy megkeresztelkedett vegyesházasságból származóval, (I. fent A) alatt) házasságot kötöttek, de

csak ha az ebből a házasságból már született vagy a jövőben születendő gyermekeik közül egyiket sem kell zsidónak tekinteni;

3. az 1919. augusztus 1. és 1939. január 1-e között megkeresztelkedett szülők gyermekei, ha

a) születésüktől kezdve keresztények maradtak és

b) ha őseik 1849. január 1. előtt Magyarország területén születtek.

C) Nem lehet továbbá zsidónak tekinteni az A—B alatt felsorolt és zsidónak nem számító személyek ivadékait.

Az A—B alatti rendelkezések azonban nem terjednek ki arra, aki 1939. május hó 4-e után zsidónak tekintendő személlyel köt házasságot.

III. A harmadik csoportba tartoznak a T. 2 §-a alapján azok a zsidónak tekintendő személyek, akik személyes tulajdonságaik alapján a törvény korlátozó rendelkezései alól — bizonyos vonatkozásokban — mentességet élveznek. E személyes mentesség alapfeltételei a következők:

1. Károly csapatkereszt (a 9500/1938. HM. rendelet által előírt igazolvánnyal), sebesülési érem és egy háborús kitüntetés. Tehát összesen három katonai kitüntetés.

2. Hadifogolynál: sebesülési érem és egy háborús kitüntetés.

3. Hadirokkantnál: egy háborús kitüntetés.

4. Ezüst vagy arany vitézségi érem.

5. Legalább két háborús kitüntetés.

6. III. oszt. vaskorona-rend, (kardokkal) vagy ennél magasabb kitüntetés.

7. Legalább 50 %-ban hadirokkant.

8. Az a gyermek, akinek atyja a világháborúban:

a) arany, vagy

b) 2 nagy ezüst vitézségi érmet, vagy

c) III. oszt. vaskorona-rendnél nagyobb kitüntetést kapott,

d) 1939. május 4-én 75 %-ban hadirokkant volt, vagy

e) hősi halált halt.

9. Az a feleség, akinek férje:

a) 1939. május 4-én legalább 75 %-ban hadirokkant volt, vagy

b) hősi halált halt.

10. a) Az, aki 1918—1919. évi forradalmak alatt a nemzeti mozgalmakban életét kockáztatta vagy emiatt szabadságvesztést szenvedett,

b) ennek felesége (özvegye) és gyermekei.

11. Belső- vagy m. kir. titkos tarczósos.

12. Egyetemi tanár.

13. Keresztény hitfelekezet lelkipásztora.

14. Olimpiai bajnok.

15. A háború befejezése után az országért vívott harcokban résztvevő személyek, az 1—9. pont rendelkezéseinek értelemszerű alkalmazásával.

Ezzel szemben a személyi vonatkozású rendelkezések ismertetése be is fejeződött. Legfeljebb — a teljesség kedvéért — még megemlíthetem, hogy a fenti I—II. alatti rendelkezéseket a házasságon kívül született gyermekekre is megfelelően alkalmazni kell.

A törvényt a zsidó személyekre megállapított legfontosabb szabályokat megfelelően alkalmazni rendeli az un. zsidó vállalatoknál is. Tudnunk kell tehát, hogy a T. 20-ik szakasza zsidónak tekinti a vállalatot:

a) jogi személynél (pl.: rt., kft.) akkor, ha a vezetők többsége, az igazgatóság vagy a felügyelőbizottság tagjainak többsége zsidó;

b) a társasági jogviszony körében (pl. közkereseti-, betétitársaság, stb) pedig akkor, ha a tulajdonostársak többsége zsidó.

Hogy kik értendők vezetők alatt, azt a végrehajtási utasítás fogja közelebbről meghatározni. Ugyancsak a végrehajtási utasítás fogja eldönteni a vagyoni érdekeltég többségének kérdését is.

Szakmai szempontból ezek után legfontosabbnak tartom elsősorban a törvény ama rendelkezéseit ismertetni, amelyek a zsidók szerzett jogait érintik:

A T. 11. §-ának 2-ik bekezdése értelmében 1939. május hó 4-től kezdve zsidónak tekintendő személy (I. I. alatt) nem lehet filmgyártó vagy filmkölcsonzó cégnél, úgyszintén mozgófényképszínháznál:

1. igazgató;

2. művészi ügyvezető;

3. művészi ügykezelő;

4. műsorkötő;

5. dramaturg;

6. bármely névvel megjelölt olyan alkalmazott, akik a gyártásnál kölcsönzésnél és a műsorkötésnél irányító befolyást gyakorol.

Ez a szakasz érinti legjobban a filmszakma szerzett jogait, mert a fenti korlátozások még az u. n. 2. §-os kivételezettek (kitüntetéses, hadirokkant, stb. (I. III. alatt) is vonatkoznak. Még az esetleg már megszerzett filmkamara tagság sem

mentesíthető ok és így habár tagja a Kamarának a zsidónak tekintendő személy: a fenti munkakörben eddig betöltött állását elveszti.

A szerzett jogok szempontjából igen fontos rendelkezést tartalmaz a T. 12. §-ának 5-ik bekezdése is. Ez a szakasz ugyanis megadja a belügyminiszternek azt a jogot, hogy a zsidónak tekintendő személyek (természetes vagy jogi) tulajdonában lévő mozgófényképezőgépekre vonatkozó engedélyeket bármikor felülvizsgálhatja és a felülvizsgált bármelyik engedélyt megvonhatja. Kivételnek itt sincs helye: tehát vonatkozik ez a rendelkezés úgy az egyébként a T. 2. §-a alapján mentességet élvezőkre, mint az esetleges kamarai tagokra is. (Folytatjuk)

OKTATÓFILM

Keskenyfilm-vetítőgépek felülvizsgálása

Június 20-tól szeptember 15-ig terjedő időben azok az iskolák, melyek vetítőgépeinek jótállási ideje lejárt, szakértőbizottsági felülvizgálatra beküldik gépeiket a Telefongyár rt.-hoz. Az Oktatófilm Kirendeltség kimutatása szerint 120 vetítőgép vonul be nyáron felülvizgálatra és esetleges javításra. A beküldendő gépek közül a legöregebbek három éve állnak szolgálatban és így a vizsgálobizottság megállapításai a magyar gyártmányú vetítőgép tartóssága szempontjából nagy érdeklődésre tarthatnak számot.

Japán filmoktatás

A legutóbbi kimutatások szerint Japánban is erősen hódít a filmoktatás. A városi elemi iskolák tanulóinak körülbelül már a fele részesül rendszeres filmmel való tanításban. A japán közoktatásügyi hatóságok közleményei szerint a 20.939 japán elemi iskola közül eddig 3261 intézetben állítottak fel vetítőgépet. A fővárosban az iskolák 1.2 százalékában van már vetítőgép, míg a vidéki városok iskoláinak 20.3 százalékában és a vidéki iskolák 0.9 százalékában. A középiskolák különböző fajainál kevésbé kedvező a helyzet. A kimutatás szerint 2804 középiskola közül 714-ben van vetítőgép, ahol 8 százalékban megoldották már a vetítés kérdését, részben a filmoktatás céljából, részben magának a filmnek tanításáért.

A megnagyobbodott német mozipark

Hitler vezér és kancellár 50 éves születésnapja alkalmával a *Licht-Bild-Bühne* ünnepi számot akott ki, amelynek keretében a *megnagyobbított Birodalom megnövekedett moziparkjának gazdasági jelentőségéről* ír.

Ebből a cikkből vettük át négy illusztrációkat, amelyek diagramm-

szerűen szemléltető módon mutatják be Németország színházainak statisztikáját, befogadóképességét, bruttó bevételét és végül a mozik vendégforgalmát hat évre visszamenőleg.

Az első és a második tábla a mozik számát és azok befogadóképességét tünteti fel. 1934 január 1-én 4962

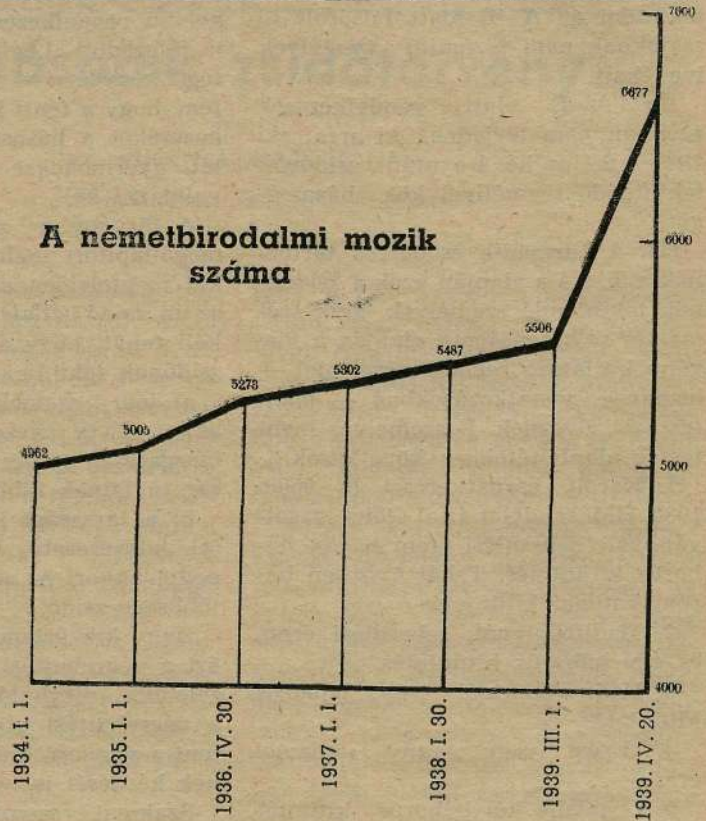
moziból álló színházpark lassú fejlődés alapján 5005, 5277, 5372, 5487, majd 1939 január 1-én 5506-ra emelkedett. Ausztria, a Szudéta és Memel vidék, valamint a német protektorátus alatt lévő Csehország és Morvaország mozijainak a hozzákapcsolásával a német mozipark 6677-re, míg a befogadóképesség ugyanezen

Az utolsó adat mind a négy táblázatban az egykori Ausztria, Szudéták, Cseh- és Morvaország, valamint a Memel-vidék mozijaival együtt értendő, míg az előzőek a régi birodalom mozijaira vonatkoznak.

A németbirodalmi mozik befogadóképessége

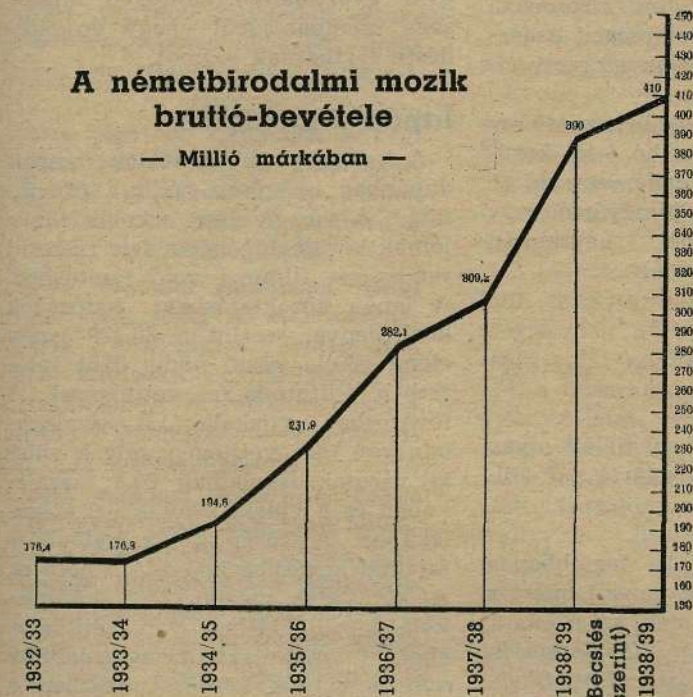

A németbirodalmi mozik száma

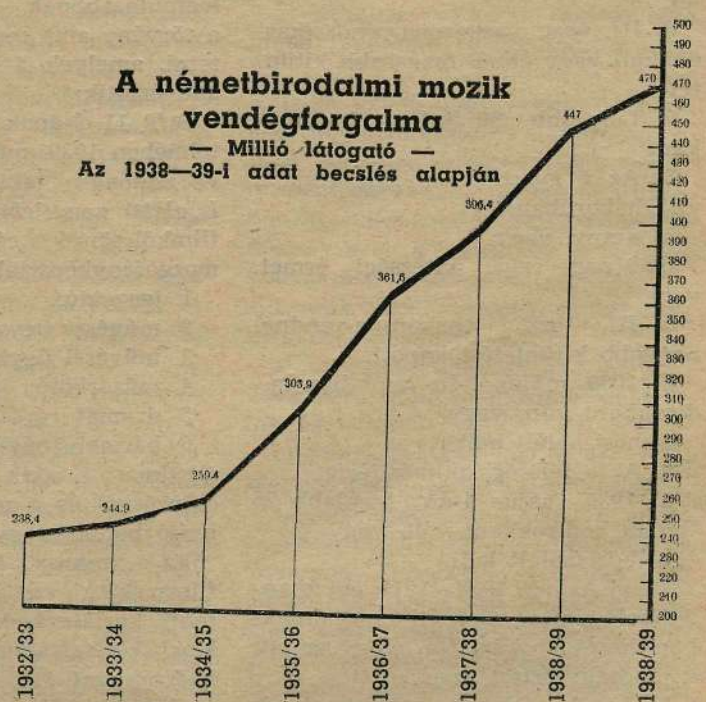
A németbirodalmi mozik bruttó-bevétele

— Millió márkában —

A németbirodalmi mozik vendégforgalma

— Millió látogató —
Az 1938—39-i adat becslés alapján

idő alatt és ugyanezen okoknál fogva kb. egyharmaddal: 1,840.000-ről 2,412.000-re emelkedett.

A harmadik tábla a Német Birodalom mozijainak bruttó bevételét tünteti fel millió márkákban. Az 1932—33. évi 176 millió márkáról 410 millió márkára növekedett az évi bevétel, természetesen az 1938—39. évi adatok csak becslés alapján állapították meg. A negyedik tábla a vendégforgalmat mutatja. Az 1932—33. évi 238 millióról a látogatók évi száma 1938—39-ben — ugyan-csak becslés alapján — 470 millióra emelkedett. Természetesen úgy a 3-ik, mint a 4-ik táblában már a megnagyobbodott Német Birodalom adatairól van szó.

A fenti adatok helyes értékelésének érdekében néhány európai állam moztatisztikáját közöljük:

Német Birodalom	6677
Nagybritannia és Írország	4900
Franciaország	3810
Olaszország	3536
Spanyolország	2351
Belgium	790
Lengyelország	693
Magyarország	517
(a visszacsatolt területek mozi-parkjával együtt)	586
Jugoszlávia	383
Németalföld	308

(Filmkurir 1939. február 21-iki szám.)

Az adatokhoz ezúttal nem fűzünk kommentárt, mert rövid időn belül a külpolitikai okoknál fogva megváltozott európai mozi viszonyokra részletesebben fogunk visszatérni. (c. h.)

A banktőke szerepe a filmgyártásban

A mult héten már beszámoltunk a miniszterelnökségen Zsindely Ferenc dr. államtitkár vezetésével megtartott filmértekezletről, amelyen első sorban a filmgyártás tőkeszükségletének biztosítása került tárgyalásra. Megírtuk, hogy az értekezlet négytagú bizottságot küldött ki a szükséges tárgyalások lefolytatására és a javaslatok megtételére.

A bizottság, melynek tagjai Balogh László dr. miniszterelnökségi osztálytanácsos, Taubinger Zoltán dr. a Magyar Film Iroda igazgatója, Binger János dr. a Hunnia igazgatója és Bornemisza Béla iparügyi főmérnök, azonnal felvette az érintkezést az egyik előkelő bank vezetésével és részletesen letárgyalta a filmgyártás finanszírozásának kérdését az illető bank vezérigazgatójával és vezetésével. A megbeszéléseken, melyen résztvett Zilahy Lajos író és rendező is, a kiküldöttek javaslatot terjesztettek elő a bank vezetéséhez. Az előterjesztésre a bank igazgatója kijelentette, hogy a legrövidebb időn belül közli állásfoglalását.

Az előterjesztés szerint a jövőben a bank bocsátaná kölcsön alakjában a magyar filmgyártáshoz szükséges tőkének körülbelül 80 százalékát a gyártók rendelkezésére. A bank az úgynevezett kommerz-filmek gyártását finanszírozná, ami azt jelenti, hogy körülbelül 100—120.000 pengős filmek készülhöznek a bank támoga-

tásával. Az évi tőkeszükséglet, tekintettel arra, hogy nem egyszerre folyósítandó összegről, hanem tulajdonképpen visszatérő körforgalomról van szó, 25—30 film gyártása esetén, körülbelül 2 millió pengőre rugna. A kölcsönöket természetesen csak olyan gyártók kaphatnák, akiknek gyártási tervét az Országos Nemzeti Filmbizottság minden tekintetben jóváhagyta és a kedvezményes műtermi utalást engedélyezte.

A terv szerint tehát a bank a gyártási költségek mintegy 80 százalékát folyósítaná, míg a hiányzó körülbelül 20 százalékot a gyártónak kell befektetni. A bank viszont csakis abban az esetben adná a kölcsönt, ha a gyártó igazolni tudja, hogy rendelkezik a ráeső 20 százalék tőkével. A film forgalmazásából azután első helyen a bank követelését elégítenék ki s utána következne a gyártó-vállalkozó.

A mai helyzettel szemben a javasolt megoldásnak az az előnye, hogy nyugodtabban gyárthatnának a jövőben, nem kellene pénz után futkosni és uzsorakamatot fizetni, továbbá mindent készpénzzel lehetne kiegyenlíteni, ami olcsóbbá is tenné a gyártást.

A gyártási rizikó csökkentésére kiesési alapot is létesítenének, amely egyrészt a mozijegyek után lerovandó fillérekből, másrészt a banknak fizetendő kamaton túl, a kiesési alaphoz utalandó 4 százalékos befi-

zetésekből tevődne össze. A kiesési alap fedezné azután a veszteséges vállalkozások hiányait.

A pénz hováfordítását a filmgyarak ellenőriznék, melyek az illető banknak szállítási és költségbetartási garanciát nyújtanának.

A mai helyzetben, amikor mindenki a legnagyobb bizonytalansággal néz a gyártási évad elé, nemcsak a gyártók, hanem az egész szakma is érthető érdeklődéssel várja a bank választát a kiküldött filmbizottság előterjesztésére.

KULTÚRFILM

A régi Győr

A magyar városokat ismertető kultúrfilmsorozatban az elsők között foglal helyet az az újdonság, amely A régi Győr címen képekben és szóval mutatja be a Kis-Alföld legjelentékenyebb iparos- és kereskedővárosokat. A történelmi emlékekben bővelkedő Győréről készült kultúrfilm szcenáriumát dr. Valló János városi tanácsnok és Csányi Károly tanár adatai alapján Karban József állította össze. A filmet kisjeszeni Paulovics Mihály fényképezte sok kultúrérzékkel és szaktudással. A régi Győr, amely nemrégiben tartott szakbemutatója alkalmával megérdemelt sikert aratott, e héten egyik premiermozink vásznán jutott el a nyilvánosság elé.

Nippon propaganda-kultúrfilmek gyártása

Japán a film propagandisztikus erejét mind erősebben kívánja a nemzet életében érvényesíteni. A legfelsőbb iskolai hatóság felszólította a japán gyártókat, hogy a jövőben filmalkotásaiknál különös súlyt helyezzenek a nemzeti gondolat ki-domborítására. Az ebben a tárgyban megtartott gyártási értekezleten az egyes gyártók különböző kötelezettségeket vállaltak. A Sochiku vállalkozott olyan tárgyú filmek készítésére, amelyek a különböző városok és helységek kultúrszerveinek összműködését mutatják be a nemzeti követelmények és irányelvek érvényesítésének szempontjából. A Nikatsu filmjei a takarékos anyagfelhasználás és a használt anyagok értékesítésére kívánják a lakosság figyelmét felhívni, míg a Toho vállalat a szociális segélyszolgálat működését viszi filmre,

H I V A T A L O S R É S Z

F I L M K A M A R A

BUDAPEST, VI., ANDRÁSSY-ÚT 69.

TELEFON: 113-305

Uj törzslapot kapnak a kamarai tagok az új zsidótörvény folytán

A második zsidótörvénnyel kapcsolatban a Kamara minden tagja új törzslapot kap, amelyet ki kell tölteni és visszajuttatni a titkári hivatalba. Az új törzslapok ügyében a Kamara az alábbi felhívást intézi tagjaihoz:

Az adatokat igazoló eredeti okmányokat (saját születési, szüleinek és nagyszüleinek anyakönyvi kivonatát, illetőleg születési bizonyítványát és házasságlevelét) mellékelni kell a törzslaphoz.

Az *izraelita* felekezetből való kilépést igazoló bizonyítványát annak a lelkésznek a bizonyítványával, akinél az áttérés bejegyeztetett.

Tűzharcosnak csak az jegyezheti be magát, akinek házassági anyakönyvében a *tűzharcos* megjelölést bejegyezték vagy aki ezt a minőségét a tűzharcos minőség igazolásáról és a Károly csapatkeresztre szóló 9500—1938. HM. számú rendelet 1. paragrafusának 1—4. pontjában foglalt rendelkezéseknek megfelelően igazolja. Nem jegyezheti be magát tűzharcosnak az, akit büntett miatt vagy az állami és társadalmi rend hatályos védelméről szóló 1931. III. tc.-be ütköző vagy vagyon elleni véttség miatt jogerősen elítéltek. Hadi-küntetések igazolandók.

Akik felvételük óta okmányaikat visszakérték, azok a származásokra vonatkozó iratokat kiegészítve, a szülők, nagyszülők és esetleg házas-társának származási irataival újból beküldeni tartoznak.

Akiknek csak saját személyükre vonatkozó irataik vannak a Kamarában, azok azt a szülők, nagyszülők irataival kiegészíteni tartoznak.

A tagfelvételi bejelentőlap 8—22. pontjainak a házastársra vonatkozó adatait mindenki, akinek házastársa van, köteles kitölteni. Az adatokat mindenki önmagára nézve okmány-szerűen igazolni tartozik. Házastársra vonatkozóan csak az tartozik igazolni, aki az 1939. IV. tc. értelmében

zsidónak nem tekintett egyénnel kötött házassága révén válik keresztényé.

Büntettet követ el és büntetése három évig terjedhető börtön, hivatalvesztés és politikai jogok felfüggesztése jár annak, aki az 1934. IV. tc. 1. §-ának a) vagy d) pontjában meghatározott személyi körülményekre vonatkozóan, vagyis a kiadandó törzslap 8—22. pontjaira nézve a hatóságot megtéveszti vagy megtéveszteni igyekszik.

Igazolvány. A kamarai tagsági igazolványok már fennakadás nélkül válthatók ki a titkári hivatalban d. e. 9-től 2-ig. Az igazolványhoz, mint ismeretes, 1 drb 6-szor 6

cm-es és 1 drb. levelezőlap nagyságú, kétfélesnél nem régebb fénykép szükséges. Az igazolvány átvételkor 2 pengő 60 fillér fizetendő. Megjegyezzük, hogy a Kamara az igazolványokat csak azok részére szolgáltatja ki, akik tagdíjukat legalább április végéig kifizették.

Felhívás a 2. és 5. csoport tagjaihoz.

A Kamara titkársága ezúton hívja fel a színművészeti és filmművészeti főosztály ama tagjait, akik a 2. és 5. csoportba vétettek fel és állandó tartózkodási helyük Budapest, hogy amennyiben hangos magyar filmekben és esetleg Magyarországon gyártandó több verziós filmekben statisztálni, illetőleg mint segédszínészek kívánnak közreműködni — juttassanak el 3 drb 9-szer 12 cm nagyságú (levelezőlap), legújabb és egész alakot mutató fényképeket *Márkly Géza* választmányi tag címére a Kamarába.

AMATŐRFILM

A Magyar Amatőrfilm Szövetség közleményei

Szerkeszti: Dudás László
a „Pergő képek” felelős szerkesztője

A 8. nemzetközi amatőrfilmversenyt és az 5. nemzetközi amatőrfilm-kongresszust június 4—11-ike között tartják meg Zürichben. Ugyanakkor lesz a nagy svájci nemzeti kiállítás is, mely látnivalókban gazdag keretet ad az idei versenyeknek. *Szövetségünk* delegáltjai: *Berczelly László* dr. alelnök és *Scsigulinszky Károly* főtitkár. Szövetségünk delegátusai több értékes proposícióval mennek ki, többek között a nemzetközi amatőrfilm-csereviszony rendszeres megindításáért és kifejlesztéséért dolgoznak. A versenyen résztvevő magyar filmek házi zsűrizése május 10-én volt.

A svájci *Filmamatőrök Szövetsége*, amely 610 tagot számlál, *Ernst Weissenberger* elnök vezetése mellett ülést tartott, amelyen beszámoltak az 5. Amatőrfilmverseny eredményéről. Első díjat a genfi *Rotach* Az

Alpoktól a tengerig című filmje nyert, míg a Szövetség vándordíjával a zürichi *Abdelhalden A technika győzelme a természet felett* című filmjét tüntették ki.

KESKENYFILM

Naponként egy engedély!

Mind gyakoribbá vált az elmúlt időben a panasz, hogy a keskeny vidéki hangos mozik engedélye ügyében beadott kérvényeket lassan és hosszadalmasan intézik el az illetékes minisztériumban. A MAGYAR FILM érdeklődésére azt a megnyugtató felvilágosítást kapta, hogy a túlhalmozott munka következtében az engedélyek kiadása csak lassabb tempóban volt lehetséges. A kérdés fontossága érdekében azonban mindent el fognak követni az illetékes osztályon, hogy a jövőben minél hamarabb, gyorsított eljárással, adhasák ki az engedélyeket és az a törekvésük, hogy naponként legalább egy engedélykérő ügyében dönthessenek mindaddig, míg a torlódás tart.

MOZI

SZERKESZTI: MORVAY PAL

a MMOE ügy. alelnöke

MAGYAR MOZGÓKÉPÜZEMENGEDÉLYESEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE
HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK:

Kárpátaljai üdülőház

A Moziegyesület választmánya megbízásából Bornemisza Gábor elnök és Lajtos Elemér választmányi tag a Kárpátaljára utaztak és a helyszínen tanulmányozása után Egyesületünknek az alábbiakban számoltak be:

A Magyar Mozgóképezemengedélyesek Országos Egyesületének
Budapest.

JAVASLAT

magaslati üdülőtelep létesítésére a Kárpátalján.

(Az 1939. április 18-án tartott választmányi ülés egyhangú határozata alapján.)

Alulírottak a t. választmány megbízásából 1939. április 24-től 26-ig bizottsági tanulmányúton vettünk részt Kárpátalján.

A tanulmányúton rajtunk kívül az Iparügyi Minisztérium, az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet, a Péti Nitrogén R. T. és a Magyar Mérnökök Nemzeti Szövetsége vettek részt, orvosi és építésmérnöki szakértőkkel, hogy az üdülőtelep létesítésének lehetőségeit mindenféle szempontból alaposan tanulmányozhassuk.

Az üdülőtelep létesítésére alkalmas területek kiindulópontjaul Munkács városát szolgálta, mint Kárpátalja központi fekvésű, természetes székhelye, amely az ország belsejéből legkönnyebben megközelíthető. Munkácsra a hatóságok vezetői elsősorban dr. Engelbrecht István polgármester, Nemes József ezredes kormánybiztos, Vozáry Aladár ország. képviselő urak a legelőzékenyebben mindenben rendelkezésünkre állottak, amiért már most hálás köszönetünket fejezzük ki. Az ő tanácsukra és az ő hathatós támogatásukkal a Latorca völgyének Munkács és a Vereckei szoros közötti vidékét, továbbá a lemergi vasútvonal mentén Szolovától Volóc, Kisszolyván át a lengyel határig tettük részletesebb tanulmány tárgyává. Megnéztük a többi közt Luhi, Polena, Verecke, Vezérszálás, Kisszolyva, Zányka, Vocsitelep, Vicsavölgy, Zsdimirvölgy és végül Hársfalva fürdőket, illetve kiránduló helyeket. A terepvizsgálat után megtartott értekezleten az egyesített bizottság, az üdülőtelep létesítésére egyhangúlag Volóc környékét fogadta el, mert:

1. igen szép helyen, szélétől védett, napjárta, nyílt, nagy kiterjedésű völgyben

cca 700 méter magasságban fekszik, közlekedési és minden egyéb szempontból is elsőrendű helyen. A környező hegyek erdői csupa tölgy és fenyő, irtások nincsenek. A Volóc szomszédságában lévő Kisszolyván végzett *levégővizsgálatok a legkedvezőbb eredménnyel jártak.* Orvos, gyógyszerár a községben van. A kiszemelt terület Volóc község vasúti állomásától kb. 1¼ km távolságban egy kristálytiszta hegyipatak melletti nagyobb platon, fenyves közelében fekszik, kb. 15 km-re a beszkioldi lengyel határtól;

2. Volóc a Budapest—Lembergi fővonalon gyorsvonattal (Kárpátexpress) körülbelül 6 és ½ óra alatt elérhető, autóval pedig a Budapest—Miskolc—Munkácsi kitűnő műútnak a Vereckei szoros felé kiépített folytatásában Polenán és Felsőverecskén át igen könnyen megközelíthető. (Nagyon fontos lesz annak kiszélesítése, hogy a Kereskedelmi Minisztérium a Kárpátalján legalább 10 napig üdülőknek 75 százalékos vasúti kedvezményt nyújtson.)

3. Volóc az 1679 m magas Stoj-hegy lábánál, a történelmi nevezetességű Vereckei szoros közvetlen közelében, a kirándulási lehetőségek központjában fekszik. Autóbuszjáratokkal a Kárpátalja minden vidéke aránylag kis költséggel elérhető. A május elejétől szeptember végéig tartó időben úgy kisebb sikterepi sétákra, mint nagyobb turisztikai kirándulásokra nagyon alkalmas. A közeli patakokban sok a pisztráng, a közelben pedig nagy vadra is lehet vadászni. Télen ez a környék az egyetlen alkalmas síterület. A téli időny november 1-től február végéig tart. Az idén még március végén is volt sí-hó a hegyeken;

4. Volócon nagy faterlep van, amelynek áramfejlesztője az üdülőtelepet is el tudná árammal látni. Építési költségek szempontjából rendkívül előnyös Volóc fekvése, mert az építési anyagok nagy része a helyszínen található, a többi pedig vasúton és az úton könnyen oda szállítható. Az építkezéshez szükséges munkások és iparosok egy része a népes Volóc községben lakik. Ut- és tereprendezési költségek itt a legkisebbek;

5. az üdülőtelep üzemi és fenntartási költségei azáltal, hogy egy nagyobb község közelében fekszik, lényegesen csökkennek, a személyzet a faluban lakhat, annak ellátásáról, lakásáról nem kell külön gondoskodni. Tej, vaj, zöldség és egyéb élelmiszerek frissen és külön szállítási költség nélkül szerezhetők be;

6. a területek jelenleg mind a gróf Schönborn-féle uradalomból alakult Latorca r. t. birtokában vannak. A munkácsi helyi hatóságoktól nyert információk szerint az ő közbenjárásukkal szükséges terület megszerzése nem fog különösebben akadályokba ütközni;

7. az egyes vállalatok, egyelőre tehát az OMBI és a Péti Nitrogén R. T., továbbá az MMOE üdülőházai a kiszemelt területen a bizottságban kialakult vélemény szerint egymástól kelő távolságra épülnének. Az építési, üzemi és fenntartási költségek csökkentése érdekében okvetlen szükségesnek mutatkozik, hogy az egyes üdülőházak a résztvevő vállalatok által közös költségen épített, centrálisan elhelyezett épületben közös éttermeket, társalgót, játszótér, konyhaiüzemet, sport- és fürdőlétesítményeket kapjanak. Szükségesnek gondoljuk, hogy az üdülőtelep létesítésében a fentiekben kívül még 1—2 intézmény venne részt, mert közös erővel a létesítési és fenntartási költségek csökkentésén kívül kisebb befektetéssel sokkal nagyobb kényelmet és előnyt tudnánk elérni és érdekeinket minden irányban nagyobb nyomatékkal tudnánk képviselni. A közös költségekben az egyes vállalatok az általuk létesített üdülőtelepek arányában ágyszám, forgalom, vagy egyéb alkalmas módon vennének részt;

8. a létesítési és üzemi költségek csak Volóc helyi viszonyainak tüzetesebb tanulmányozásával a szükséges tervek, építési ajánlatok beszerzése után lesznek csak megállapíthatók. A szakértői bizottság véleménye szerint azonban hozzávetőlegesen ágyanként P 1.000-re vehetők előirányzatba, a telekvétel, út- és tereprendezési, továbbá természetesen a bűtorberendezési költségek nélkül. Megjegyezzük, hogy a Péti Nitrogén R. T. 15 ágyas telepre gondol, mi pedig 20 ágy létesítését javasoljuk;

9. a Latorca felső völgyén kívül Kárpátaljának igen szép és vadregényes keleti része (a Felső-Tisza völgye) jelenleg politikai és földrajzi okokból nem lehet számításba. Az idevezető vasútvonal Taracköznlé megszakad és innen 44 km-en át román területen vezet keresztül, úgy, hogy Budapestre egyelőre igen nehézkesen és körülményesen közelíthető meg. Az Ung-völgye, mely a jelenlegi szlovák határhoz közel esik, szintén alkalmas ugyan, de még sem rendelkezik azzal a sok előnnyel, amellyel a volóci megoldás.

Mint a helyi viszonyok alapos ismerőit kérjük, méltóztatásukkal a fenti körülmények tekintetbevételével mellett a volóci megoldást elfogadni, az OMBI és

Péti Nitrogén R. T. kitűnő szakértő képviselővel állandó összeköttetésbe maradni, velük egyetértve a telek megvétele és a szükséges tervek elkészítése érdekében a kellő lépéseket azonnal megtenni.

Az üdülőttelep létesítésével nemcsak belső szociális eredményt fog Egyesületünk elérni, hanem hatalmas nemzeti célt is szolgál. Vállalkozásunk révén Kárpátalja e részének hűségese, derék lakossága több munkához és több kenyérhez jutnak, rajtuk keresztül éreznék az anyaország segítségét és az ott üdülők révén úgy a magyar nyelvben, mint magyar érzésben is megerősödne.

Jelentésünk tudomásulvételét kérve, maradjunk

Budapest, 1939. április 30.

hazafias tisztelettel
Bornemisza Gábor s. k.
Lajtós Elemér s. k.

Beszámoló a hét üzleti eredményeiről

Toprini nász: Jól indult az Átriumban, jó közepesen a Royal Apollóban, mindkét színházban elérte a prolongációs klauzulát, de még sem ért el olyan üzleti eredményt, amit megérdemelt volna és amit vártunk tőle. Remélhetően itt is úgy lesz, mint a Bors Istvánnál, hogy a siker csak a további hetekben a szájröklám alapján alakul ki.

Bors István: Változatlanul nagy siker.

Szerelmesek: A harmadik hét lényegesen gyengült, hamarosan lekerül a Rádus műsoráról.

A Hardy fiút szeretik a lányok: Közepes második hét.

Három kis angyal: Nagy siker a második héten is a Fórumban.

Aranyat asszonyért: Közepesen megy.

Felcsésem a detektív: Gyenge üzlet.

Rasputin: Gyenge üzlet.

Charlie Chan Honoluluban: Gyenge üzlet.

Fiúk városa: Kiugró siker a Broadway moziban.

POLITIKAI GYÜLÉSEK A MOZIBAN

A Mozi Egyesület többek érdeklődésére megkérdezte a belügyminisztérium illetékes ügyosztályát, hogy nincs-e ellenvetés politikai gyűléseknek moziban való megtartása ellen. Illetékes helyen azt a felvilágosítást kapta az Egyesület, hogy ennek semmiféle akadálya nincs.

794. Sz. MAGYAR HIRADÓ.

Az elmúlt évben hozzászoktunk a nagy szenzációkhoz és most, hogy az eheti híradóban semmi szenzációt sem találunk, unalmasnak érezzük, pedig nem a híradó a hibás, hanem az eseménytelenség.

ÚJ FILMEK

Álomsárkány

Irta: Felkai Ferenc.

Rendezte: Püskösti Andor

Zene: Vincze Zsigmond.

Zenei vezető: ifj. Iászlófalvi Ábrányi E.
Főszereplők: Muráti Lili, Egyri Mária, Perényi László, Lantos Ica, Rajnay Gábor, Vizváry Mariska, Földényi László, Kőpeczi-Boócz, Maklár.

Gyár: Hunnia, 1939.

Gyártási vezető: Szalontai Kiss Miklós.

Kép: Gergelits Ferenc.

Összeállította: György István

Díszlet: B. Kokas Klára.

Produkción: Prizma—Radó

Hossza: 2234 méter.

Cenzura: aluli

Kölcsönző: Hunnia.

Bemutatta: Corso, május 11.

A dúsgazdag Bátay Tamás leánya, Ica, völgyényével, Bartsch Félix bankárral a balatoni országúton karamból áldozata lesz és a kórházban vérátömlesztés válik szükségessé. A vért Péter, egy szegény egyetemi hallgató adja. Ica meg szeretné hálálni ezt és ráveszi édesapját, hogy juttassa a fiút keresethez. A fiú otthagyja óbudai kedves családi környezetét, ahol Ibolya, a virágár, Mari néni, a ház feje, Pali bácsi, a verkli, Miki, az ujságár és még többen élnek nagy egyetértésben. A fiatalok közt szerelem fejlődik ki, de Ica azt hiszi, hogy Péter a virágáru lányt szereti

és elhatározza a bankárral való házasságát. Közben az óbudai család Péter révén kis tökét kovácsol és mindenki önállósíthatja magát. Ibolya virágkereskedést nyit. Ica itt rendeli meg az esküvői csokrot. Másnap, az esküvő napján Ibolya felvilágosítja Icát a tévedésről és így a két szerelmes boldogan egymásra talál.

Az új idők új légkörét kívánja visszadni a film, ezt a célját azonban sokszor erőtlenné érezzük. Mégis hoz valami újat. A közönség fogja eldönteni, hogy járható-e ez az út. A szereplők és a felvételek jók. A rendezés közepes, amit még aláhúz a feltűnően gyenge vágás. Nem ártana átdolgozni a filmet. Üzleti kilátások közepesek.

Ahol semmi sem szent

(Nothing sacred)

Irta: Ben Hecht.

Rendezte: William A. Wellman.
Főszereplők: Carole Lombard, Frederic March.

Gyártotta: United Artists, 1937.

Beszél: angolul.

Magyar szöveg: Pacséry László.

Hossza: 1991 méter.

Cenzura: aluli.

Kölcsönző: Mozgóképzem.

Bemutatta: Décsi, május 8.

Wallace Cook, a newyorki „Morning Star” első riportere, elveszti kiadója, Mr. Stone kezét, mert kiderül, hogy egy harlemi néger cipőpucolót léptet elő „napkeleti fejedelemmé”. A sztárriporterből a gyászrovat vezetője lesz, de az ambíciózus fiatalember ebbe nem tud beletörődni. A napi hírek között egy kis vidéki tudósítást talál egy fiatal munkáslányról, aki a warsawi óragyárban rádiummérgezést kapott. A riportert „fantáziát lát” az esetben és kéri a kiadót, küldje ki őt. Cook olyan élénk színekkel ecseteli a gyógyíthatatlan betegségben szenvedő fiatal lány tragikus helyzetét, hogy végül Stone is jó riportert anyagot lát az esetben és megengedi Cooknak, hogy Warsawba utazzék. Véletlenül találkozik a leánnyal. A leánynak nincsen rádiummérgezése, teljesen egészséges. Cook megszólítja a lányt és nagy részvételt azt a kérdést intézi hozzá, nem volna-e hajlandó feljönni New Yorkba, hogy bemutathassa őt a „Morning Post” olvasóinak? Hazel természetesen igent mond és nem árulja el Cooknak, hogy nincsen rádiummérgezése. A riportert óriási reklámozás csap a lányra, úgy, hogy végül az egész város hősnőt lát benne. Mire a család kiderül, Hazel Flagg népszerűsége már olyan arányokat öltött, hogy nem merik megmondani a közönségnek az igazat. Unnepélyesen kihirdetik, hogy Hazel Flagg sorsa beteljesedett és egy bábut temetnek el a leány helyett, aki ugyanakkor nászútra indul férjével, Wallace Cook sztárriporterrel.

Tipikus amerikai, még inkább newyorki vígjáték, amely kigúnyolja az amerikai szenzációhajhászást és közben szép színes felvételeivel egészen új oldalról ismereti meg New Yorkot. Értékeket ne keressünk a filmben, de a közönség jól mulat lehetetlen ötletein és ez a fő.

A premiermozik műsora:

ÁTRIUM	A toprini nász	V. 4-től	Photophon
CITY	Ahol semmi sem szent	V. 12-től	Mozgóképzem
CORSO	Álomsárkány	V. 11-től	Hunnia
DÉCSI	Ahol semmi sem szent	V. 8-tól	Mozgóképzem
FORUM	Három kis angyal	IV. 24-től	Universal
KAMARA	Hófehérke	IV. 27-től	Mozgóképzem
OMNIA	Tarzan győz	V. 9-től	Művész
RÁDIUS	Szerelmesek	IV. 20-től	Metro
ROYAL APOLLO	A toprini nász	V. 3-tól	Photophon
SCALA	Felcsésem a detektív	V. 4-től	Photophon
URÁNIA	Aranyat asszonyért	V. 1-től	Ufa

Tarzan győz

(Tarzan l'invincible)

... Irta: Edgar Rice Burroughs.

Főszereplő: Herman Brix.

Gyártotta: Red Star-film, 1938.

Beszél: franciául.

Magyar szöveg: Pacséry László.

Hossza: 2000 méter.

Cenzura: aluli.

Kölcsönző: Művészfilm.

Bemutatta: Omnia, május 9.

Főúri kastélyának parkjában él Lord Greystoke, akit inkább Tarzan néven ismernek. Európába való visszatérése örömeire ünnepélyt rendez. A vendégek kíváncsiak legutolsó és legrettenetesebb kalandjaira, amelyeken keresztül Guatemalában. Egy a bálványnak a belsőjében Maya ősi papjai évezredekkel ezelőtt olyan robbantószernek képét rejítették el, amellyel a világot romba lehetne dönteni. A régi Maya-kultúra felkutatására Martling őrnagy expedíciót szervezett Guatemalába és megszerezte a zöld bálványt és a benne rejtett képletet. Amikor Martling zsákmányával haza akar térni, elhülve konstalálja, a bálvány eltűnt. Raglan, az expedíció álnok tagja ellopatja cinkosaival azzal a szándékkal, hogy a robbantószer képletének birtokában vagyont szerezhet. Megindult a hajsza Raglan kézrekerítésére. Raglan üldözői elől a bálvánnyal az őserdő bűvőhelyén rejtőzött

el és Martlingék, hogy visszaszerezhesék a kincset, kénytelenek voltak behatolni az őserdőbe. A dzsungel vadjainak estek volna áldozatul, ha az utolsó pillanatban nem jelenik meg Tarzan, aki mindig megmentette őket a halál torkából.

Raglannak időközben a bálvánnyal sikerült Mantiqeba menekülni, ahol a bálvánnyal már várta egy titokzatos hajó. Marting őrnagy Mantiqeba tudta meg, hogy a bálvány már a vilárláson van és a kapitánnyal megegyezett abban, hogy őket is leviszi Európába. A tengeren vihar tört ki. A hánykolódó hajón eszmélt rá arra, hogy a kapitány Raglan cinkosa és hogy kelepcebe csalták őket. Az orkánban a vitorlás elsüllyedt és őket ismét Tarzan mentette meg a hullámsírtól. Egy hajó felvette őket és szerencsésen hazaérkeztek, s most itt vannak a borzalmas guatemalai kalandok emlékeivel. Miss Vale-ra bízzák, hogy ő döntsön a szörnyű robbantószer sorsáról. Miss Vale úgy dönt, hogy a kultúra érdekében meg kell semmisíteni, ami meg is történik. A társaság most már boldogan gondol vissza az átélt szörnyű kalandokra, de legboldogabb Tarzan, aki Miss Vale-ban megtalálta élete párját.

Ez a francia Tarzan-film csak nagy elődeinek híréből kíván élni. Lehet, hogy a közönség be is megy a moziba, de nem fog elégedetten távozni.

Lillafüredi magyar filmhét

Végre megszületik a magyar filmszakma nagy seregszemléje: a „Magyar Filmhét”. Az Országos Nemzeti Filmbizottság elgondolásai nyomán Lillafüreden kívánja az egész magyar filmvilág demonstrálni azt a tényt, hogy igenis életrevaló, a nemzet kulturális életében számottevő tényező a film és különösen a magyar film.

A rendezőség már a helyszínen készíti elő a rendkívül nagyszabású igérkező ünnepségek sorozatát, melyeknek kimagasló voltát Hóman Bálint m. kir. kultuszminister védnöksége, Zsindely Ferenc min. elnökségi áll. titkár elnöksége biztosítja. Az ünnepségek elnöki tisztjeit br. Wlassics Gyula, Jekkelfalussy Zoltán, Jalsovicky Jenő, Péchy Tibor, vitéz Lukács Béla, Tomcsányi Kálmán vállalták, alelnökkékként Törzs-Tibor, Kiss Ferenc, Bingert János, Taubinger Zoltán, Haasz Aladár, Szöllösy Alfréd, Kádas Károly, Folyovich József, dr. Nusser János és dr. Nagy Sándor szerepelnek. A külön művészeti bizottság élén dr. Balogh László min. oszt.-tanácsos áll.

A szakmát képviseli a művészeti bizottság alelnökei közül Orbók Attila, Ujhelyi József, Innocent Ernő,

Morvay Pál, Ágotai Géza, Kolba Gyula, Dékány András; a rendező bizottság élén Jeszenszky Andorral, szalontai Kiss Miklós, dr. Kristóf József és Major Gyulával külföldi filmbizottságot is kíván felállítani, melynek elnöke Palugyay Miklós, míg a társelnöki tisztre Hubrich Virgillt kérték fel. Bizottsági tagokként szerepelnek továbbá Kerész István, Szemerjay Kovács Dénes és mások.

Az eddig megállapított program főpontjai a következők: június 3-án a rádió bekapcsolásával Zsindely Ferenc megnyitja a Magyar Filmhetet, utána Balogh László és Bingert János méltatják az ünnepségek jelentőségét; ezzel kapcsolatosan a szakma részéről többen fognak minden valószínűség szerint felszólalni a magyar film aktuális kérdései tárgyában. Ez fogja bevezetni egyszerűsmind a naponként megismétlődő barátságos megbeszélések, konferenciák sorát, amelyen szönyegre kerül a magyar filmet érdeklő problémákon kívül az egész mai filmpolitika.

A fentiek kiegészítése, egyszerűsmind a megjelent közönség szóraztatása céljából kerülnek esténként vászonra az évad legjobb mu-

gyar filmjei, valamint a még be nem mutatott külföldi filmek reprezentánsai. E bemutatásokkal kapcsolatban zsűri ítéli oda a legjobbknak talált filmek készítőinek a Kultuszminisztérium, a székesfőváros stb. által kilátásba helyezett díjakat, amit hisszük, újszerűsége mellett méltóképp fejezi ki, a szakvélemények mellett, a nagyközönség őszinte kritikáját is.

Természetesen a szigorúan szakmai érdekek szem előtt tartása mellett gondoskodik a rendező bizottság arról is, hogy a megjelentek szinte percről-percre kellemes és minden ízében az ünnepségek keretébe szervesen beilleszkedő szórakozásban is részesüljenek.

Az eddigi elgondolások szerint a szálló melletti Hámori tavon tartandó jubileumi ünnepségek mindenestre fénypontjaként szerepelnek a Horthy Miklós húszéves országglása jegyében folyó filmhét eseményeinek.

Szintén kimagasló ünnepély a szállóban tartandó fényes estély, az egyik éjszakai tüzijáték, fáklyásmenet, stb. stb. A rendező-bizottság a program részleteit úgy igyekszik megállapítani, hogy az esetleges párnapra Lillafüredre érkező vendégek is majdnem teljes programot élvezhetnek végig, ezért a Függetlenség utazási irodájával karöltve az egész hét ünnepségeire érvényes résztvevői jegyek mellett, 3—4 napos ott-tartózkodásra jogosító jegyfüzetet is bocsátanak a magyar film barátjai számára.

Ha az elgondolások, a mindenesetre agilisán dolgozó vezetőség reményeit talán az idén nem is váltják valóra hiánytalanul, minden remény meg van, hogy ez a magyar film életében külsőségeiben és belső értékében egyaránt nagyszerűnek ígérkező seregszemle túlnő a Csonkaország határain és talán évek múltán itt adnak már találkozókat a kis államok filmvilágának képviselői, hasznára nemcsak az életképes magyar filmiparnak, hanem a film egyetemes érdekeinek is.

A Filmhét további részleteire a rendező bizottság munkálataival kapcsolatban időnként még visszatérünk.

KERESZTÉNY FILMUTAZÓ

20 éves gyakorlattal állást cserélne. Szíves megkereséseket „L. M.” jeligére a kiadóhivatal továbbít.

TECHNIKA SZERKESZTI: LOHR FERENC

Keskenyfilm készítése normálfilmről

Irta:

Dr. PÖSCHL IMRE

okl. gépészmérnök,

a Telefongyár R. T. mérnöke.

A keskenyfilm használata nagy mértékben terjed az utóbbi években. Nemcsak kedvtelésből készítenek keskenyfilmet, hanem oktatás, ismeretterjesztés stb. céljára is. Mindezek a területeken fel lehet használni a 35 mm széles normál filmeket kicsinyítés céljára. Igen előnyös ez az eljárás költségvetési szempontból is, hiszen a közvetlen keskenyfilmre való felvétel olcsósága csak látszólagos. A költségeknek csak igen kis részét teszi ki a nyersanyag ára. A keskenyfilmek 17.5, 16, 9.5 és 8 mm szélességben használatosak és nehezen égő acetát-cellulóze alapon készülnek. Legelterjedtebb a 16 mm-es film, amely néma és hangosfilmként egyaránt használatos. A filmek kicsinyítésére vonatkozó tárgyalások érvényesek mindenféle kicsinyítésre és nagyításra, tehát normálfilmről bármelyik méretű keskenyfilmre, keskenyfilmről egy másik keskenyfilmre és keskenyfilmről normálfilmre is. A továbbiakban a kicsinyítendő filmet normálfilmnek és a kicsinyített filmet keskenyfilmnek fogjuk nevezni. A kicsinyítést két csoportra oszthatjuk, ú. m. képkicsinyítés és hangkicsinyítésre. Sok probléma közös ugyan, de egyszerűbb a tárgyalás, ha külön foglalkozunk velük.

Képkicsinyítés. Erre két eljárás alakult ki. Az egyik eljárásnál a normál- és keskenyfilm egyenletes sebességgel halad, a másiknál a filmek egyidejű, de szakaszos mozgást végeznek.

Egyenletes mozgás. A normálfilm mögött lévő lámpaház és kondenzorrendszer megvilágítja a filmet és egy objektív ennek a képét a meg-

felelő méretre lekicsinyítve a keskenyfilmre vetíti. Aszerint, hogy milyen objektívet használunk, a normálfilm ellenkező vagy egyező irányban halad. Nagyon fontos, hogy a filmek haladási sebessége tökéletesen megegyezzen az optikai lekicsinyítési arányokkal, mert ellenkező esetben homályos, életlen képet kapunk. A normálfilm általában zsugorodott, a keskenyfilm nem. A normálfilm zsugorodása igen különböző lehet aszerint, hogy kidolgozás után közvetlenül használjuk-e, vagy már igen sok másolat illetve kicsinyítés készült-e a filmről. A zsugorodott film kapcsolódása a fogasdobbal nem állandó, hanem amikor a fog egyik lyukasztásból átlép a másikba, a film egy kissé visszafelé csúszik, mert a lyukasztások távolsága csökkent a zsugorodás miatt. Így tehát minden fogváltásnál egy kis zökkenő áll elő a film egyenletes futásában. Nyersfilm nem szokott zsugorodott lenni, tehát annak elérhetjük az egyenletes járását, mert a fogasdob osztása pontosan megegyezik a filmlyukasztások osztásával. A normálfilm zsugorodása azonban 0.3%—1.5%-ig bármely értéket elérhetett már, amikor kicsinyítésre kerül, és így természetesen nem lehet fogasdobot minden filmhez megfelelően készíteni. Ezen nehézség miatt az állandó sebességgel futó kicsinyítés kevésbé használatos.

Szakaszos mozgás. A legjobb eredményt adja az a kicsinyítési eljárás, ahol a normál és keskenyfilm szakaszos mozgást végez, úgy, mint a felvevő és vetítő gépeken. A normálfilm és keskenyfilm kapuban mozog, úgy, mint egy vetítő illetőleg felvevő gépen. A két film mozgása teljesen egyidejű. Mozgás közben egy pilla eltakarja a fényt, tehát kicsinyítés csak akkor történik, mikor a filmek teljesen álló helyzetben vannak. Ezáltal a kép élességét csak a használt optika befolyásolja. Ugyan-

az az elrendezés használatos az optikai másolásnál is, ahol kicsinyítés helyett 1:1-es leképezést használnak.

Hangkicsinyítés. Csak folytonos mozgással lehetséges, de itt is több eljárás használatos. Képkicsinyítésnél a kép magasságát és szélességét ugyanolyan arányban kicsinyítjük. Hangnál — hogy hangerőben és dinamikában lehetőleg ne legyen nagy csökkenés — a normálfilm 2.4 mm széles hangcsíkját 16 mm-es film esetében 2.15 mm-re kicsinyítjük, míg a film haladási irányában a hangcsík összenyomása a filmek sebességével arányos. Normálfilm 456 mm/mp, 16 mm-es keskenyfilm pedig 183 mm/mp sebességgel halad. Hangkicsinyítésnél tehát a hangcsíkot szélességében 0.85, hosszában pedig 0.4-szeresre kell csökkenteni. Kisebb filmsebességnél a magas hangoknál több veszteség áll elő, tehát a keskeny frekvencia jellemző görbéje eltér a normálfilmétől.

Első időben az összes nehézséget a hang átírásával gondolták megoldani. A normál negatívról kontakt eljárással pozitív készül. Ezt a pozitívet normál hangjátűző szerkezeten átjuttatva, a hangot a fotocellán és erősítőn keresztül váltakozó árammá alakítjuk át. Ezzel a váltóárammal egy a keskenyfilmnek megfelelő hangíró szerkezetet működtetve, kapjuk a keskeny hangnegatívot, amit a keskeny pozitív filmre másolunk. Ennél az eljárásnál a normál és keskeny filmnek teljesen egyenletes sebességgel kell halladnia. A normál negatívtól a keskeny pozitívig több lépésben jutunk csak el. Mindegyik lépés rontja a frekvencia görbét, de ezt olyan erősítővel lehet ellensúlyozni, amelynek az erősítési jellemző görbéje éppen kiegyenlíti a frekvencia veszteségeket. A sok közbenső lépés azonban még csúszásból és rossz érintkezésből eredő másolási hibákat, a magas hangok nagyfokú kiemelése pedig sistergést is okoz. Ennek az eljárásnak egv év hátránya a sok munka és anyagfelhasználás is.

Lapunk 5. számában tanulmányt közöltünk Pulvári Károlytól Mi a keskenyfilm? címen. A keskeny hangosfilm gyors fejlődése miatt fontosnak tartjuk a probléma beható megvilágítását és ezért kértük fel a keskenyfilm másik kitűnő ismerőjét, dr. Pöschl Imrét jelen tanulmány megírására.

A
MAGYAR FILM
az egyetlen
szakmai
hirdetési orgánium!

Hangátírás optikailag is lehetséges. Ha a normálfilmre résoptika világítja meg, az átvilágítás utáni helyen a hangnak megfelelő fényingadozást kapunk. Ez a fényingadozás villamosáramot vált ki a fotocellából, amit erősíteni lehet. Ha a fotocella helyére fénygyűjtő elemeket helyezünk el és a fényt egy megfelelő résoptikával a keskenyfilmre visszük, a hangot optikailag írtuk át.

A hangátírások legnagyobb hátránya, hogy az írórés szélessége aránylag nagy — a magas hangoknál — a filmre vihető hangkép hosszához. A 16 mm-es hangofilm haladási sebessége 183 mm/mp. Ha erre a hosszra mpercenként 5000 rezgésszámú hangot írunk, akkor egy teljes periódus hossza a filmen $\frac{183}{5000} = 0.037 \text{ mm} = 37 \mu$ (mikron).

Ha az írórés nem elhanyagolható töredéke ennek a hosszúnak, akkor veszteséget és torzítást okoz. Nagyon vékony réssz használatának határt szab a fényzsűkséglet, amit nem lehet könnyen előállítani, különösen optikai átírásnál.

Legjobb eredményt általában optikai kicsinyítéssel lehet elérni és a nehézségeket legkönnyebben áthidalni.

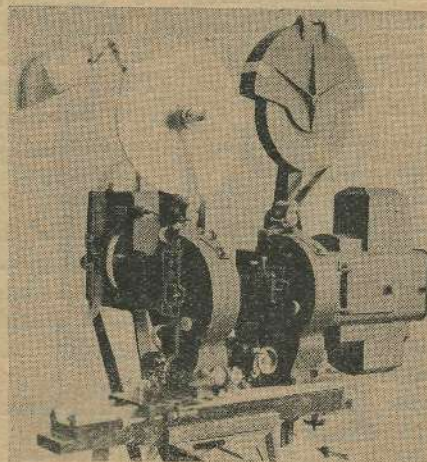
Optikai kicsinyítésre két eljárás alakult ki. Egyiknél a normál negatívot világítjuk át és optika kicsinyíti le a hangot rögtön a keskeny pozitívrá. A másik eljárásnál a normál negatívról másolással pozitív készül, ezt kicsinyítik le keskeny negatívra, amiről másolat útján készül a keskeny pozitív. Frekvencia-veszteség szempontjából a két eljárás közel azonos, mert a keskeny másolat készítésének a veszteségét kiegyenlíti a normál pozitív másolásánál előálló kis frekvencia nyereség. A nagyszámú művelet idő- és anyagszórólással jár, a másolásból eredő hibák is rontják a minőséget, ezért majdnem kizárólag csak az először említett optikai kicsinyítési mód használatos.

Az optikai kicsinyítés jóságára csak az van befolyással, hogy a normálfilm kicsinyített képének haladási sebessége pontosan megegyezék a keskenyfilm haladási sebességével.

A kicsinyítő optika olyan, hogy a hossz- és keresztirányú kicsinyítést az előbb tárgyalt méretre végzi. Ezt két hengeres lencse és egy igen jól

A pontos együttfutást úgy biztosítjuk, hogy a filmhúzó fogasdo-

A pontos együttfutást úgy biztosítjuk, hogy a filmhúzó fogasdobokat párosával helyezzük el közös tengelyre. A mozgás egyenletességét pedig lendítőkerekkel biztosítjuk. A kicsinyítési helyen a filmek sima dobokon fekszenek, úgy vezetve, hogy a dobhoz képest elcsúszásuk ne legyen. A két dob egymáshoz nem lehet mereven kapcsolva, mert a zsugorodási mértéknek megfelelően relatív elmozdulás áll be közöttük. Az egyenletes járást azzal biztosíthatjuk, hogy a két dobot külön tárcsákhoz kapcsoljuk. Ezek a tárcsák felváltva a dobokhoz illetőleg egy a motor által hajtott lendítő

„Arri“ Normálfilmről 16 mm-es keskenyfilmre kopirozó gép. Arnold és Richter G. m. b. H. München gyártmánya.

kerékhez vannak kapcsolva és sűrű rajba vannak merítve. Ez a kapcsolatot lassú relatív elmozdulást megenged, de a folyadék kapcsolás kiegyenlít minden lebegést, fogmoduláció-, ragasztás- és filmegyenlőtlenység okozta rángatást azáltal, hogy hirtelen elmozdulás ellen nagy az ellenállása.

Batsel és Sachtleben összehasonlító vizsgálatokat végeztek az átírás és optikai kicsinyítésekre vonatkozóan. Az átírást 12 μ szélességű letapogató és írórésszel végezték. 5000 periódusú hangnál a normál negatívól a 16 mm-es pozitívig 17 decibel veszteséget kaptak. A mai tökéletesebb eljárásokkal és vékonyabb írórésekkel bizonyára sokkal jobb eredményt lehet elérni. Optikai kicsinyítésnél nincsen lehetőség ennek a veszteségnek a kiegyenlítésére, csak úgy, hogy a normál íróberendezésnél emeljük a magas hangokat annyira, hogy a későbbi veszteségeknek megfelelő javítását már előre felvesszük a filmre. Erre a javításra azonban nincs is szükség, mert ez a veszteség nem nagy.

A cikkhez felhasznált irodalom:

1. C. N. Batsel és L. T. Sachtleben: Some Characteristics of 16 mm. Sound by Optical Reduction and Re-recording. (Journ. Soc. Mot. Pict. Eng. XXIV. 95.)

2. M. G. Townsley and J. G. Zuber: A Continuous Optical Reduction Sound Printer. (Journ. Soc. Mot. Pict. Eng. XXXI. 405.)

KINOTECHNIKAI TÁRSASÁG SZERKESZTI: POZSONYI GABOR DR

Meghívó. A Magyar Kinotechnikai Társaság f. évi május hó 22-én, hétfőn d. u. 6 órakor a XI. Bertalan u. 1. szám alatti műegyetemi előadóteremben tagértekezletet tart, melyre a Társaság tagjait ez uton is tisztelettel meghívja az elnökség. A tagértekezleten Ecsedi Ferenc karmester elektromos hangszerével kísérleti bemutatót tart.

Választmányi ülés. A Magyar Kinotechnikai Társaság választmánya f. hó 8-án választmányi ülést tartott. A választmány a folyó igazgatási ügyeken kívül nagy érdeklődéssel tárgyalja a MAGYAR FILM-mel együttműködés elmélyítését. Örömmel vette tudomásul azt a kedvezményt, amit a Társaságnak a MAGYAR FILM szerkesztősége nyújtott. Elhatározta a választmány, hogy a lap technikai

rovatainak támogatására felhívja tagjait, hogy filmtechnikai dolgozatokat, könyv- és folyóiratismertetőket bocsássanak a lap rendelkezésére. A választmány a Társaság könyvtárának kezelésével Hamza Pál tagtársat bízta meg. Örömmel vette tudomásul a Társaság, hogy a soproni nyári egyetemen a Társaság alelnöke, Kauser János áll. ipariskolai igazgató a hangosfilmtechnika tárgyköréből előadást tart. Az előadó a társaság elnökének, Dr. Szabó Gusztáv műegyetemi tanárnak személyén át kapta a meghívást az előadásra. A választmány ebben az előadásban egy újabb fejezetét látja megindulni annak a tudományos munkának, melyet a filmtechnikai tudományok terén kifejt.

Premier Plan

Kürtler 39.

Dr. NAGY SÁNDOR

Politikusnak indult. A Mefhosz és a Turul berkeiben, mint ifjúsági vezér már akkor állt ki a jobboldaliság mellé, amikor a filmszakma csak hírből ismerte a jobbra tartás elvét és csupán balra előzött. A doctor juris politikai téren is karriert csinált volna, talán fényesebbet is, mint nálunk. Bár itt sem panaszkodhat. Hiszen a jogi tudás mellett még hármat szerzett: mozi, filmgyártási és filmkölesznői doktorátust. Az elsővel nyilvános, rendes professzornak hívták meg a mozgófényképező és gépkezelői országos tanfolyamra, a másodikat a Hunnia filmgyárban gyakorolja, mint annak igazgatója, a harmadik és legfrissebb doktorátusával a Hunnia filmelhelyezőben tevékenykedik. Nehéz eldönteni, hogy mihez ért jobban: mozihoz, filmgyártáshoz vagy filmkölesznéshez. A mozisok azt mondják... szóval, ahogy ez már szokás, ha valakinek ilyen sok működési területet adott végzete... Más üldözési mániába esne hasonló halmozott helyzetben, amikor ügyesen kell kapkodni a fejet, hogy az irigység nyilaj célt tévesszenek. Ő azonban keleti nyugalommal végzi a dolgát, kétségkívül hozzáértéssel és példátlan kitartással. Pedig a fizikumja esalóka. Látszólag szívóságra vall, alapjában véve pedig érzékeny, mint a mimóza. Egy adag könnyű „női szeszély”-től, ami másnak meg se kottyán, ő már elrontja a gyomrát s az első tavaszi zefirtől úgy bereked, hogy a Kékesig meg se áll. A bajokat megakadályozandó, újabbán weekend-therápiát használ a legnagyobb sikerrel.

HIREK

TURUL FILMGYÁRTÓ SZÖVETKEZET ALAKULT

A Turul Szépműves Filmgyártó és Filmterjesztő Szövetkezet az elmúlt héten tartotta a Turul várban alakuló közgyűlését, amelynek során a nagyszámban megjelent tagok elfogadták az alapszabályokat. Ezután ugyancsak egyhangú lelkesedéssel választották meg a tisztikart. Az igazgatóságban a következők vesznek részt: Ambrus József dr. orsz. fővezér, Kiss Ferenc, a Színművészeti és Filmművészeti Kamara elnöke, Bartos Ernő, Krémer Ferenc, Körössy Dezső dr., Pécsy Dénes, Göndör József. Felügyelő bizottság: Festetics Domonkos gróf országgyűlési képviselő, vitéz Somogyváry Gyula országgyűlési képviselő, Pilszky Zsigmond, Liszt Nándor dr. szerkesztő, Theisler Figyes. Ügyvezető igazgató: Apafi Nándor. Titkár: Göndör József. Értesülésünk szerint az új filmalakulat részjegyzései már olyan nagymérvűek, hogy még a nyár folyamán megkezdheti a tervezett filmek gyártását és ősszel megnyitja filmkölcsonzójét.

A KÜLKERESKEDELMI HIVATAL FILMBEMUTATÓJA POSENBEN

A Poseni Nemzetközi Vásár magyar kiállítása alkalmával a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal Posen legnagyobb filmszínházában május hó 7-én, vasárnap, nagyszabású filmbemutatót rendezett, amelyen bemutatásra kerültek a hivatal kultúrfilmjei: *A magyar bor*, *A magyar gyümölcs* és *A magyar falu művészete* című filmek. A filmbemutatón a helyi előkelőségeken kívül körülbelül 1000 ember vett részt. Ott voltak a polgári és katonai hatóságok vezetői, a kereskedelmi és mezőgazdasági kamarák képviselői stb. A filmbemutató előtt Zsolnay Oszkár a Külkereskedelmi Hivatal varsói megbízottja tartott Magyarország gazdasági törekvéseit ismertető előadást, amelyen a közönség lelkesen tüntetett a lengyel-magyar barátság mellett. A filmek vetítését több ízben szakította meg a lelkes tetszésnyilvánítás.

KARBAN JÓZSEF

a magyar filmoperatőrök gárdájának egyik legtehetségesebb és legrégibb tagja, az elmúlt hónapban

ünnepelte húszéves operatőri munkásságát és ebből az alkalomból mi is őszinte szerencsekívánatainkat küldjük neki a sok gratuláció mellé, amellyel kartársai elhalmozták őt. Karban József 1919. április 7-én, tehát húsz évvel ezelőtt kezdte meg filmoperatőri pályafutását a bécsi Regent filmgyárban, ahol első filmjét a Semmeringről készítette. Rövidesen Magyarországra jött a Mobil filmgyárba és itt a Fejős Pál rendezésében készült játékfilmeket fényképezte. Többek között ő volt az operatőrje Gál Franciska első filmjének, *Az égér-nek*. Később a Phönix filmgyár laboratóriumának vezetését vette át, majd a Magyar-Holland oktatófilmvállalat kötelékében operatőrsködött. Néhány évvel ezelőtt Spanyolországba került, ahol három nagy filmlaboratóriumot rendezett be és két stúdiót. Visszatérve Budapestre, a VKM Oktatófilm Kirendeltségnél nyert elhelyezkedést és ebben a minőségében 250 oktatófilmet állított össze és nagyrészből fotografált. Karban József jubileuma alkalmából érdekesnek tartjuk megemlíteni, hogy húsz év alatt, hozzávetőleges számítás szerint félmillió méter filmnyersanyagot exponált, ami óriási operatőri teljesítményt jelent.

DR. BINGERT JÁNOS

legújabb cikke a magyar filmgyártás problémáiról a Pesti Tőzsde május 11-i számában jelent meg, amelyre felhívjuk olvasóink figyelmét. A magyar filmgyártás egyik legalaposabb ismerője dr. Bingert János, aki multheti számunkban a gyakorlati szakember érdekes okfejtéseivel világította meg a magyar film szükségességét, legfrissebb cikkében is — amelyet nagy terjedelménél fogva, sajnos nem áll módunkban közölni — a magyar filmgyártás válságát igyekszik megoldani.

HANGYA-FILM

Magyarország legnagyobb termelő-, értékesítő és fogyasztási szövetkezete, a Hangya hatalmas propagandafilmet készítettett a Magyar Film Irodában. Az 1700 méteres újdonság, amely a hatalmas gazdasági vállalat minden munkakörét bemutatja, május 17-én kerül színre az Uránia Színházban meghívott közéleti előkelőségek előtt. A Hangya-film ezután bemutatásra kerül a szövetkezet összes magyarországi fiókjában.

A „fiatal, kitűnő magyar operatőr”, egy-két sikertelen kísérletezés után, hónapokkal ezelőtt elbúcsúzott tőlünk, mert bár „télleg” rendben voltak az adatai, de a „kitűnőségével” egészen baj volt. Most azt olvastuk róla, hogy „felügyeltek rá külföldön is és így jutott el Rómába, ahol a Cinecittá szerződtette”. A magyar sikertelenség után nagy olasz sikerről szól a híradás. Persze, mindenki azt hiszi, hogy mint operatőr aratóit sikert. Tévedés. A szép fiút érte szerencse. A jólvasalt, áramvonalas, simára lésült, parifómós, spanyolra maszkírozott szép fiú hódította meg az ugyancsak szép angol urileányt s a „szív szavának” egyik sem tudott ellentállni. A hódítás most házassággal végződött. A „kitűnő” operatőr otthagya Rómát, Cinecittát, az olaszokat, az objektívet, amely mellett elhomályosult és Southamptonba hajózott, ahol a dúsgazdag após motorgyárában igyekszik majd tehetségét érvényesíteni.

KÖTELEZŐ HIRADÓK

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 133.606—1939. IX. ü. o. szám alatt a *Magyar Film Iroda* R. T. igazgatóságához a következő rendeletet intézte:

„A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a *Magyar Film Iroda* R. T. által készített 789., 790. számú *Magyar Híradó* című filmfelvételeknek s az azokat kibővítő külföldi események filmsorozatának az ország összes mozgóképezemeiben való kötelező eljátszását elrendelte. A kölcsöndíjakat a 132.202—1939. IX. számú VKM. rendelet szabályozza.”

Budapest, 1939. évi május 1-én.

A miniszter helyett:

br. *Wlassics Gyula* s. k. államtitkár.

A FILMOTTHON

május 12-én, pénteken este bemutatta *Tersánszky Józsi Jenő*, az ismert író eredeti jelmezes, humoros, zenés revűjét, amelynek *Fütyülünk a világra* a címe. Az írón kívül ifj. *Babrik János* és *Szánthó Klári* is fellépett. A különlegesen érdekes színpadi revűnek nagy sikere volt.

A FILMMŰVÉSZETI ISKOLA 20 ÉVES JUBILEUMA

Május 17-én este 8 órakor a *Belvárosi Színházban* díszelőadás keretében ünnepli fennállásának húsz esztendősi jubileumát a *Gaál Béla* vezése alatt álló filmművészeti is-

kola. Az est egyik érdekessége *Innocent Ernő*: Az ezerpengős asszony című játékának bemutató előadása *Adorján Éva*, *Cserba Erzsébet*, *Kovács István* és *Bakay Lajos* növendékek szereplésével. Az iskola húsz éves történetét felölelő ünnepi beszédet *Boross Mihály*, az iskola egyik tanára tartja. Az estét *Honffy József* vezetésével *Marton Endre György* elsőéves rendező-növendék rendezi.

ÚJ CIMEK ÉS TELEFONOK

A májusi költözködés következtében egyelőre az alábbi cím- és telefonváltásokra hívjuk fel olvasóink figyelmét:

Bánky Viktor, V., Szent István park 6. V. 1. (T.: 292—956.);

Pless Ferenc, V., Rudolf tér 1. (T.: 121—987.);

Hirsch—Tsuk, VII. Dohány utca 42. (Kamara mozgószínház). — (T.: 143—835, 144—027.)

A filmművészet stílusproblémája

Minden műalkotás valami gondolatot fejez ki, mely egyszersmind a mű tartalmi részét jelenti. A gondolat azonban merőben szellemi mivoltú; hogy érzékelhetővé váljon, testet kell öltenie. A forma az a test, melyben a tartalmat jelentő művészi gondolat kifejezésre jut és amelynek különböző megnyilvánulási módja a stílus. Tehát általában stílusnak nevezzük a művészi gondolatnak sajátos jellegű formai kifejezőmódját.

Tartalom és forma a műalkotás személyfölötti részét alkotják. Az alkotás azonban csak egy másik, személyes elemmel válik teljessé, melynek a jelenvalóságát láthatlanul is ott érezzük: ez pedig az alkotóművész egyénisége.

A filmművészet stílusalkotó tényezőit tekintve, elsősorban a filmművész egyénisége jut előtérbe. A film ugyan kollektív alkotás, azonban a tömeg zseniális sohasem lehet, csak az egyén. A rendező az, aki a filmalkotás sokirányú tevékenységében összhangot teremt és az alkotásba formaegységet, stílust visz.

A filmalkotás azonban a rendező stílusalkotó egyéniségén túli erők is befolyásolják. A művész már meglévő, az elődök által kialakított bizonyos kifejezésbeli sémákat talál, melyekbe a mondanivalója mintegy belekivánczik. Lehet ez beállításbeli séma, de éppen úgy dramaturgiai szabály is. Mindazok az anyagi és szellemi adottságok tehát, melyeket a művész már itt talál, mintegy eleve meghatározzák a műalkotást. A stílust azonban már kevésbé, mert éppen az a többlet jelenti a stílust, melyet a művész az alkotáshoz egyéniségéből hozzáad, vele azonosul és amely művét egyértelműen megkülönbözteti minden más alkotástól. Ez pedig abban az

egyszeriséget jelentő strukturában jelentkezik, melyet fentebb formaegységnek neveztünk.

A filmművészetben olyan kitisztult, magasabbrendű formaegységet, mint például a képzőművészetben a gótika, találni nem lehet. Mert míg a képzőművészet koncentráltasága és anyagának egyöntetűsége ezt lehetővé teszi, a sokféle elemből összetett élettelen filmművészetben ilyen kikristályosodott stílusforma nem alakulhat ki.

Személyfölötti stílusalkotó tényezők még az egyes népek és tájak lelkesége, bizonyos földrajzi adottságok, azonkívül a mindent átható korszellem. Ezért az egyes népek és vidékek filmművészete a történeti fejlődéstől függetlenül is, más és más stílusjellegűt mutat. Más az amerikai és más az európai stílus; az európain belül ismét mások a francia, német vagy orosz alkotások. Azonkívül vannak egyes egészen kiváló rendezők, akik hovatarozásuktól függetlenül is, egyéni stílusukról azonnal felismerhetők. Ez pedig a témában, annak felfogásában, a játékmódban, a képszerűségben, egyszóval mindazokban az ismertetőjegyekben jelentkezik, melyek együttesen alkotják a művész egyéni stílusát.

Fejlődésük folyamán azonban bizonyos stílusbeli eltéréseket az ő művészetükben is észlelhetünk, melyek a fejlődésük egyes állomásai jelzik. Ehhez hasonlóan a film egész történetét tekintve, rövid négy évtizedes pályafutása alatt a kifejezésfejlődéstörténetének megfelelően több stílusformát mutat, melyek a fejlődés különböző szakaszait jelentik.

A némafilm már eljutott a kifejezés-fejlődésnek arra a fokára, melynek mindenki által könnyen érthető, sajátos, nemzetközi stílusa volt.

Mindig kevesebb és kevesebb feliratra szorult, a végén pedig már megjelentek a feliratonlküli filmek. A hangosfilm azonban új elemmel bővült: ezt a formaegységet megbontotta és hosszú, lázas keresés után csak ma kezdi megtalálni egyéni stílusát.

A film kétségtelenül a legmaibb művészet, mert a felfokozott életritmust, tehát a mai életet a leghibebben ez tükrözi. Stílusát tekintve azonban még annál a realista-naturalista szemléletnél tart, melyen a többi művészet még a múlt században túljutott. Pedig kifejezési eszközeit tekintve, beláthatatlan lehetőségeket rejt magában. Ez a visszamaradottság azonban természetes jelenség, mert a törvényszerű fejlődés útját a filmművészetnek is meg kell járni.

Mihelyt a szín és háromdimenzió problémája technikailag is tökéletesen megoldódik, ez a visszaesés, ha kisebb mértékben is, de újra el fog következni és az eddigi eredmények felhasználásával, a valószerűség teljes illúziójával a film ekkor fogja végleges „nagy” stílusát megalkotni.

BORONKAY SÁNDOR

KÜLFÖLD

ANGLIA

▲ Az angol filmcenzura az utóbbi időben, tekintettel a kiéleződött politikai helyzetre, szigorúbb, mint azelőtt és ismételten betilt olyan filmeket, melyek valamely más nemzet érzékenységét sérthetnék. A múlt héten tiltotta be az angol vizsgálóbizottság a *Mamlock tanár* című szovjetorosz filmet, mint angliai előadásra alkalmatlant, tendenciózus beállításai miatt. Ezen a héten ismét betiltott egy filmet politikai okokból. Ezúttal az amerikai *Náci-Németországban voltam fogoly* című filmet érte a betiltó végzés, mert a bizottság ezt a filmet sem tartotta alkalmasnak angliai bemutatásra.

▲ Az angol filmszakmát új és súlyos adó- és vámterhelések veszélye fenyegeti. Jövő évi költségvetési előterjesztésben az angol kincstári kancellár (pénzügyminiszter) jelentős emelésekkel kívánja az államháztartás bevételeit növelni. Eszerint az új fogyasztási adó az Angliában előállított filmműanyag után évi 590.000 font bevételt jelentene az államnak.

A külföldről behozott filmek vámját pedig háromszorosra kívánja emelni, ami újabb 100.000 font megterhelést okozna a szakmának. Ezenfelül a kölcsönzők terheit is lényegesen növelné a kész filmek után kivetett vámok emelése. Az eddigi lábánkenti egy penny helyett a jövőben hat pennyre emelik e vámokat. A kincstári kancellár előterjesztése érthető izgalmat keltett a szakmában s mindenki aggódva várja a parlamenti tárgyalásokat. Különösen elkeseredtek az önálló kis gyártók, akiknek életképességüket az új rendelkezések lehetetlenné tennék.

▲ Az angol kincstári kancellárnak, Sir John Simonnak az adó- és vámemelésekre vonatkozó indítványa óriási riadalmat keltett az angol film- és moziszakmára és rohamosan megindult az ellenakció. Úgy hírlírik, hogy a filmesek és mozisok nagyarányú mozgalmal sikerrel is fog járni, mert a kincstári kancellár már is megígérte, hogy megegyezzen átbeszéli a kérdést a szakemberekkel, amit beavatott helyen odamagyaráznak, hogy a kancellár meg fogja változtatni elhatározását. Annyit mindenesetre eddig is jelentett a kancellár javaslata, hogy az angol laboratóriumok átlagosan 10 százalékkal emelték a laboratórium árakat.

BULGÁRIA

▲ Újabban Bulgária is kísérletezik filmgyártással. Elsősorban, mint minden kisország, Bulgária is kultúrfilmgyártáson kezdte, áttért azután legutóbb a játékfilmgyártásra is. Most fejezték be az *Őn győzött* című film felvételeit, melyet *Borozanov* írt, *Novac* rendezett és melynek főszerepeit a szófiai nemzeti színház művészei alakították.

CSEH PROTEKTORÁTUS

▲ A megváltozott cseh film- és mozipiac lassanként továbbfolytatja kereskedelmi életét. Egyelőre még bemutatásra kerülnek a lekötött amerikai filmek, melyek a multban elsősorban szerepeltek a cseh mozik műsorán, de azután már előnyomulóban vannak a német filmek, melyek a jövőben túlnyomóan elárasztják a cseh piacot. Cseh filmek csak elvéve kerültek az elmúlt hetekben bemutatásra és álltak a cseh műtermek is. Legújabb hírek szerint megindul a közeljövőben a cseh gyártás és nemcsak cseh, hanem német já-

tékfilmek is készülnek a prágai stúdiókban. A hírek szerint a *Barrandow*-műtermek tulajdonosa, az AB vállalat 12 film gyártását tervezi a következő évadban, míg a többi cseh gyártó terveiről még semmi bizonyosat nem tud a piac. Az elmúlt héten indult meg az első csehországi német produkció, a *Bavaria-Film-Kunst* gyártási vállalkozása a *Barrandow*-műteremben az *Ursula geht vorüber* című film forgatásával.

NÉMETORSZÁG

▲ Röck Marika, aki már az *Es war eine rauschende Ballnacht* felvételeinél vakbélfájdalmakról panaszkodott és az utána közvetlenül következő *Hallo, Janine!* film felvételeit csak nagy erőfeszítéssel tudta elvégezni, végre néhány hetes pihenőhöz jutott és így bevonulhatott a szanatóriumban, ahol vakbélműtét hajtottak végre rajta. Értesülésünk szerint az operáció jól sikerült és Röck Marika már el is hagyta a szanatóriumot.

▲ Mint már mult számunkban jeleztük, *Bolváry Géza* elkezdte legújabb filmjének, a *Terra*-produkcióban készülő *Asszony a frontok között* című filmjének forgatását. A film, melynek főszerepét Paula Wessely és Willy Birgel alakítják, a magyar szabadságharc idejében játszódik és a 48-as évek mozgalmas politikai hátterében izgalmas szerelmi történetet mutat be. Willy Birgel az akkori osztrák külügyminisztert, *Schwarzenberg* Károly herceget alakítja, míg Paula Wessely *Wolkensdorf* Maria Ilona bárónőt játsza. A produkció egyébként a történelem számos érdekes alakját filmre viszi, így *Ferenc Ferdinánd* császárt és utódját, a fiatal *Ferenc Józsefet*, továbbá *Windischgrätz* herceg hadseregfőparancsnokot, *Lobkowitz* hercegnőt, *Görgey* Arturt, sőt *Kossuth* Lajost is megszemélyesíti.

▲ A szudétanémet vidéken is megkezdődtek a mozik modernizálása és ujjáépítése. Így teljesen ujjáépítik a szudéta Gauhoz tartozó eddigi engedélyes helyett újabban a *Wagstadt* városi moziját, amelyet az városi Kaszinó vett kezelésbe.

▲ közelmultban Németországhoz csatolt Memelvidék fővárosában, Memelben a nemzetiszocialista építőmunkaprogramm keretében 1000 személyes állami mozgóképszínház építését határozták el.

MAGYAR VILÁGHIRADÓ

794. sz.

M. F. I.

1. Kassára ment a főváros 100 tanulmányi vonata. (MFI, Kaulich).
2. Magyarországi németek összefüvetele Cikón. (MFI, Zsabka-Nagy).
3. MOVE lövészverseny és bemutató Gödöllőn. (MFI, Horváth).
4. Az Aranyvonat a felszabadult Felvidéken. (MFI, Kiss).
5. Antal István a hatvani ellenforradalmi ünnepen. (MFI, Somkúti).
6. Fáklyásmenet Colonna herceg tiszteletére. (MFI, Zsabka-Nagy).
7. Tengeralatti vasúti alagút építése Japánban. (Domei).
8. Kunder Antal miniszter római látogatása. (Luce).
9. A Führer a május 1-i német nemzeti ünnepen. (Ufa).
10. Az angol királyi pár elutazása Kanadába. (GBN).

PARAMOUNT HIRADÓ

1939/19.

1. Megnyilt a XII. Eucharisztikus Kongresszus Algirban.
2. Az iráni trónörökös és Fawzia hercegnő házassága Teheránban.
3. A newyorki világkiállítás megnyitásakor Rooseveltnél elnök a világbéke fenntartásának szükségességét hangoztatja.
4. Mary hercegnő a keresztanyja a „Prince of Wales” új 35.000 tonnás páncélosnak.
5. Az angol királyi pár hajóútra indul Kanadába és az Egyesült Államokba.
6. A svájci labdarúgó együttes 2:1 arányban legyőzte Hollandia válogatottjait.
7. Von Ribbentrop német külügyminiszter és Ciano gróf olasz külügyminiszter olasz—német katonai szövetséget hoztak létre.
8. A 205.000 lakosú Danzig áll az érdeklődés középpontjában.
9. Katovicban hazafias tüntetések zajlottak le.
10. Beck külügyminiszter nagy beszédében szögezte le a lengyel álláspontot.
11. Bulgária a hadsereg védőszenjét, Szent Györgyöt ünnepli.

12. Nemzeti ünnep Varsóban, május 3-án.

FOX HANGOS HIRADÓ

XIII. évf. 20. sz.

1. Az angol királyi pár elindul amerikai útjára.
2. A francia forradalom 150. évfordulója a versaillesi kastélyban.
3. Japán csapatok elfoglalják Nancsang délkinai várost.
4. Franco tábornok a valenciai győzelmi ünnepen.
5. A norvég trónörökös pár New Yorkban.
6. A newyorki világkiállítás megnyitása.
7. A libiai muzulmánok olasz állampolgárok lesznek.
8. Az iráni trónörökös pár esküvői ünnepsége Teheránban.
9. Coppa Mussolini. Nyolc nemzet lovasait győzik le az olaszok.

SZAKIRODALOM

Idegen—magyar műszaki szótár jelenik meg a közeljövőben a *Műegyetem* szerkesztésében, amely komoly szakgárdával igyekszik megjelentetni ezt a valóban eddig nagyon nélkülözött művet. A szótár a műszaki ipari és kereskedelmi magyar szakkifejezések mellett az egyes gyártmányok számára is ajánl megfelelő magyaros elnevezéseket. A kereskedelmi és ipari levelezés és hirdetés nem nélkülözheti ezt az előreláthatóan komoly szakkönyvet és ezért, abban a reményben, hogy a könyvben a filmmel és mozi-val kapcsolatos idegen kifejezések magyar elnevezése is bennfoglaltatik, már előre is ajánljuk olvasóinknak. Érdeklődők az *Idegen—magyar Műszaki Szótár* szerkesztőséghez forduljanak (XI., Műegyetem).

Rádió technika. 1939. májusi számának tartalmából: Kétsóves koffervevő. Zavarcsökkentő kapcsolások. Precíziós abszorpciós hullámmérő. Házi hanglemezfelvétel. A Q-kódex jelei.

Filmtechnik. Az új Duplex-Super-kamera, utolsó mintájú Mitchell-kamera, felvevőberendezés, a fénynek és színeknek hanggá való átalakítására, a megvilágításmérő viselkedése magas hegyekben, elektromos megvilágításmérő jelentősége a mozgóképiparban, újfajta mikrofon, fényhajlás a hangszíkon, fa helyett fémről készült emelvények a műteremben, kék tükrök a reflektorokban, új higanylámpa, Mole-Richardson-féle kettősívű lámpa, vetítőfalak tisztítása, fémváznak, váltóáramú ívlámpa, kompresszor és expander a hangvisszaadáshoz, bűgő zavarok a hangjátszásban, térszerű hang, optika a hanghoz, frekvencia-film a hangossági vizsgálatokhoz.

Siessen belépni

α

MAGYAR
FILM

**előfizetői közé,
mert
ingyen nem
kaphatja a lapot!**

Kinotechnika. Áprilisi számának tartalmából: Fénymérések vetítőernyőkön, a tökéletes plasztikus film, vetítés higanylámpával, olasz és angol filmműtermek.

Funktechnische Monatshefte. Áprilisi számának tartalmából: Piezoelektromos membránmikrofonok elmélete, önműködő hangosság szabályozó, magasságmérések a repülőgépen ultrarövid hullámmal, a rövidhullámok orvosi használata, ultrarövid hullámú távolbalató Londonban.

Szerk. Üzen.

Üjabb találos kérdés. Az egyik haragszik mindenkire, akitől nem keres, a másik pedig haragszik mindenkire, aki keres. A megfejtést olvasóinkra bízunk.

Operatőr. Ugy tudjuk, hogy a hapsi külföldre ment egy kicsit fotografálni.

Tükrök. Minden érdektől mentes, szakszerű és irodalmi színvonalon álló kritikái például szolgálhatnak. Itt nem ismerik a millimétert, még kevésbé a hőmérőt, de annál jobban szeretik az ingyenfotót, amellyel díszítik a lapot.

Premier Plan. A rovat, amelyet felelős szerkesztőnk ír, az év végén könyv alakban fog megjelenni. Kérjük szíves türelmét.

Szellemeskedő. Mi is hallottuk azt a viccet, amely szerint Mátyás Gerő azért vándorolt ki, mert úgy érezte, hogy két Gerő nem fér meg egy szakmában.

Pályázók. Arra a megüresedéssel fenyegető igazgatói állásra, amely egyelőre még be van töltve, annyian pályáznak, ahány hasonló minőségű elhelyezkedési lehetőség nincs is ebben a kis szakmában.

Fizikus. Nagyon drága multságába fog kerülni, ha mindenáron robbantani akarja azt a hőmérőt.

A szerkesztők címe:

Dr. ÁGOTAI GÉZA

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.
Telefon: 146-346

Lakás: XI., Fürj-utca 4. Tel.: 257-036

VÁCZI DEZSŐ

Iroda: IX., Könyves Kálmán körút 15.
Telefon: 139-211

Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136-386

SZAKMAI CIMTÁR

- Adler Ferenc** moziberendezés és moziképviselet, VII., Erzsébet-körút 9—11.
- Agfaphotó, V.,** Nádor-u. 12. T.: 110—190, 124—194.
- Alfa film, VII.,** Erzsébet krt. 8. Telefon: 144—808, 140—028.
- Arany filmduceco, VIII.,** Dankó-utca 22. Tel.: 149—489.
- Atelier film, VII.,** Erzsébet-krt. 8. Tel.: 333—736. Raktár a házban.
- Aurora film, VII.,** Rákóczi-út 4. Tel.: 136—036.
- Beregi Ernő adm. szerv iroda, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 335—696.
- Brüglér Ferenc filmkölesőnző, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. Tel.: 138—031.
- Camera kft., VII.,** Erzsébet-körút 27. Tel.: 138—222.
- Cinema, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 137—570. Raktár a házban.
- Continental film, VII.,** Rákóczi-út 12. Tel.: 133—532. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Deák film, VIII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 136—635. Raktár a házban.
- Diatyp laboratórium, VII.,** Rottenbiller-u. 19. Tel.: 145—304.
- Eco film, VII.,** Rákóczi-út 12. Tel.: 342—976. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 342—984.
- Electra film, XIV.,** Thököly-út 21. Tel.: 337—578.
- Elektrik kinotechnikai vállalat, vetítógépek, hangleadó készülékek, vetítőszenek stb. legnagyobb raktára, VIII.,** Röck Szilárd-u. 18. Tel.: 344—732.
- Elit film, VII.,** Erzsébet-körút 24. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Engel Fülöp, V.,** Sas-u. 7. Tel.: 184—005.
- Farkas I. M. VIII.,** József-körút 19. Tel.: 132—805.
- Fehér Endre, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. Tel.: 135—696.
- Filmatyp laboratórium, XIV.,** Szentés-u. 66. Tel.: 296—371.
- Filmcenzura, IV.,** Eskü-tér 6. Tel.: 183—072, alemn.: 183—073.
- Filmexpress kft., VII.,** Erzsébet-körút 9. Tel.: 133—671.
- Filmfotó üzem, VIII.,** Röck Szilárd-u. 11. Tel.: 130—805.
- Filmgrafika, V.,** Klotild-u. 10/b. Tel.: 120—44. Tlp: VIII., Tisza Kálmán-tér 14. Tel.: 145—966.
- Filmkamara, VI.,** Andrassy-út 69. Tel.: 113—305.
- Filmreklámvállalat, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 142—081.
- Filmservice, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. T.: 144—888, 131—415.
- Fox film, VIII.,** Rákóczi-út 9. Tel.: 139—437, 131—658. Raktár: VI., Liszt Ferenc-tér 6. Tel.: 139—437, 131—658.
- Gevaert, V.,** Deák Ferenc-tér 3. Tel.: 180—318.
- Grawatsch Ottó, VIII.,** József-körút 71. Tel.: 145—193.
- Güttler Antal, lásd: Palatinus film.**
- Hajdu film, XI.,** Horthy Miklós-út 70. Tel.: 258—058.
- Hanza film, XIV.,** Gyarmat-u. 39. Tel.: 297—999.
- Hangosfilmgyártó kft., V.,** Tátra-u. 12/b. Tel.: 119—382.
- Harmonia film, VII.,** Akácfa-u. 7. Tel.: 135—287. Raktár: VIII., Népszínház-u. 21. Tel.: 142—984.
- Hebel Gyula szállító, VI.,** Váci-út 1. Tel.: 115—947.
- Helikon filmvállalat, VIII.,** Röck Szilárd-utca 24. Tel.: 133—705. Raktár: VII., Erzsébet-körút 8.
- Herschdörfer J. filmvállalata, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 14—808, 140—028.
- Hirsch és Tsuk, VII.,** Dohány-u. 42. (Kamara mozi) Tel.: 143—835 és 144—027.
- Hunnia filmhelyező irodája, VII.,** Erzsébet-krt. 8. T.: 132—328, 132—888, 336—737.
- Hunnia filmgyár Rt. (Filmipari Alap), XIV.,** Gyarmat-u. 39. Tel.: 297—999, 297—622, 297—085, Bingert János dr. ig.: 296—060.
- I busz filmszállítás, V.,** Bálvány-u. Tel.: 180—876.
- Kamara, VI.,** Andrassy-út 69. Telefon: 113—305.
- Karossa fotó, VII.,** Rákóczi-út 8/a. Tel.: 349—778.
- Kárpát film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 340—350. Raktár a házban.
- Kino film, VIII.,** Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 136—942. Raktár a házban.
- Kodak, V.,** Báthory-u. 6. Tel.: 114—158, 114—134.
- Kovács és Faludi laboratórium, XIV.,** Gyarmat-u. 35. Tel.: 297—855.
- Kormos Miklós filmvállalata, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 133—036. Raktár a házban.
- Kovács Emil és Társa, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 145—948. Raktár a házban.
- Központi filmkezelő, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 144—863.
- Krupka filmgyár és laboratórium, XIV.,** Bácskai-u. 29/b. Tel.: 296—741.
- Kultúr film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 137—438.
- Lajta Andor, XIV.,** Thököly-út 75. Tel.: 297—076.
- Lux film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 143—195. Raktár a házban.
- Magyar Film, VI.,** Andrassy-út 69. Tel.: 113—305.
- Magyar Film Iroda RT., IX.,** Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 146—346, este 7 órától reggel 9 óráig, valamint vásár- és ünnepnap: 146—343, játékfilmgyártás: 146—342, színészöltözők: 140—727, felirat-készítő üzem: 139—211. Híradókiadás: VIII., Szentkirályi-u. 25. Tel.: 145—510. Fényképüzem: VIII., Sándor-u. 7. Tel.: 145—510.
- Magyar Film Otthon, VI.,** Eötvös-u. 25/b. Tel.: 122—463.
- MMOE, VIII.,** Csokonay-u. 10. Telefon: 136—005.
- Matador film, VIII.,** Sándor-tér 2. Tel.: 132—774.
- Mátrai film, VI.,** Podmaniczky-u. 9. Tel.: 118—456.
- Mester film, XIV.,** Gyarmat-u. 39. Tel.: 297—999.
- Metro-Goldwyn-Mayer, VIII.,** Sándor-tér 3. Tel.: 144—424, 144—425. Raktár a házban.
- Mito film, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. Tel.: 130—700.
- Mozgóképzemi Rt. kölcsönosztálya, VII.,** Erzsébet-körút 45. Tel.: 144—487, 144—488. Raktár: VIII., Kun-u. 12. Tel.: 144—486.
- Magyar Mozgófénykép-gépkezelők Országos Egyesülete, VII.,** Rákóczi-út 50. Tel.: 337—598. (D. u. 2—4.)
- Művészfilm, VII.,** Rákóczi-út 40. Tel.: 340—397. Raktár a házban.
- New York kávéház, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. Tel.: 131—980, 131—981.
- Objektív film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 330—793.
- Oktatófilm kirendeltség, VIII.,** Csepregy-u. 4. Tel.: 145—818.
- Oláh György gépészmérnök, a Zeiss Ikon A. G. mozigépeinek képviselője, VIII.,** Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 349—933.
- OMME, VIII.,** Csokonay-u. 10. Telefon: 145—873.
- Orbán—Márkus, VII.,** Hársfa-u. 6. Tel.: 132—940.
- Pacséry László, XII.,** Királyhágó-u. 16.
- Pajor Ferenc, VII.,** Munkás-u. 3/b. Telefonhívó: 144—087.
- Palatinus film, VII.,** Erzsébet-körút 56. Tel.: 133—453.
- Pallas film, XIV.,** Gyarmat-u. 39. Tel.: 279—999.
- Pap film, VII.,** Erzsébet-körút 9—11. Tel.: 138—031. Raktár a házban.
- Paramount film, VIII.,** Rákóczi-út 59. Tel.: 134—437, 140—522. Raktár a házban.
- Pásztor film, VI.,** Nagymező-utca 22. Tel.: 123—773.
- Pátria film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 140—625. Raktár: VIII., Népszínház-u. 19. Tel.: 349—414.
- Pegazus film, II.,** Afonya-u. 11. Telefon: 151—441.
- Petsman Ferenc, VIII.,** Mária-u. 19. Tel.: 136—449.
- Petsman László, VI.,** Teréz-körút 3. Tel.: 112—890. Csillaghegy: 163—429.
- Photophon film, VII.,** Erzsébet-krt. 8. Tel.: 336—635.
- Phöbus filmkölesőnző, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 131—562. Raktár a házban.
- Pictura film, XIV.,** Gyarmat-u. 39. Tel.: 297—999.
- Prizma film, VIII.,** József-körút 9. Tel.: 133—064.
- Radó István, VIII.,** József-krt. 9. Tel.: 133—064.
- Reflektorfilm, VII.,** Sándor-tér 4. Tel.: 142—529. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140—722.
- Rákosi Sándor, II.,** Trombitás-út 26. Tel.: 167—194.
- Rex film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Telefon: 131—562. Raktár a házban.
- Seidl és Vessl laboratórium, XIV.,** Thököly-út 61. Tel.: 297—775.
- Simonyi Vilmos mérnök, az OMME szakértője, XI.,** Fehérvári-út 147. T.: 257—110.
- Sláger film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 143—195. Raktár a házban.
- Standard film, VII.,** Erzsébet-körút 8. Tel.: 333—797.
- Star gyár és műterem, II.,** Pasaréti-út 122. Tel.: 164—287.
- Székely Sándor mérnök, az OMME szakértője, V.,** Pozsonyi-út 40. Tel.: 292—506.
- Tobis film, VII.,** Erzsébet-körút 16. Tel.: 143—411.
- Ufa film, IV.,** Kossuth Lajos-u. 13. Tel.: 183—858. Raktár a házban. Telefon: 389—036.
- Ungár Sándor filmkölesőnző, VIII.,** Sándor-tér 2. Tel.: 132—774. Raktár: VIII., Röck Szilárd-u. 20. Tel.: 140—722.
- Unitas film, VIII.,** Erzsébet-körút 45. Tel.: 144—487, 144—488. Raktár: VIII., Kun-utca 12. Tel.: 144—486.
- Universal film, VIII.,** Népszínház-u. 21. Tel.: 138—447, 138—448. Raktár a házban.
- Vácsi Dezső, Magyar Film Iroda, IX. ker. Könyves Kálmán-körút 15. Tel.: 139—211. Lakás: VIII., Üllői-út 42. Tel.: 136—386.**
- Vitagraph, VII.,** Rákóczi-út 12. Telefon: 133—532.
- Wamoscher Béla dr. filmvállalata, VII.,** Erzsébet-krt. 8. Tel.: 137—438.
- Warner Bros First National, VIII.,** József-krt. 30—32. Tel.: 132—590, 142—464. Raktár: VIII., Népszínház-u. 13. Tel.: 144—317.
- Zeneszerzők Szövetsége, IV.,** Gerlőczy-u. 3. Tel.: 189—306.